

D Ó M U R

Héraðsdóms Norðurlands eystra fimmtudaginn 19. júní 2014 í máli

nr. E-189/2013:

X

(Garðar Steinn Ólafsson hdl.)

gegn

Akureyrarkaupstað

(Vilhjálmur H. Vilhjálmsson hrl.)

Mál þetta, sem dómtekið var 4. júní 2014, eftir endurflutning, hefur X, höfðað hér fyrir dómi á hendur Akureyrarkaupstað, kt. 000000-0000, Geislagötu 9, Akureyri.

Dómkröfur stefnanda eru þessar:

1. Aðallega að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda vangoldin vinnulaun fyrir tímabilið frá 1. desember 2012 til þingfestingardags, að fjárhæð kr. 7.779.620. með vöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 af kr. 790.897 frá 1. desember 2012 til 1. janúar 2013, frá þeim degi til 1. febrúar 2013 af kr. 1.541.654, frá þeim degi til 1. mars 2013 af kr. 2.292.411, frá þeim degi til 1. apríl 2013 af kr. 3.076.298, frá þeim degi til 1. maí 2013 af kr. 3.860.185, frá þeim degi til 1. júní 2013 af kr. 4.644.072, frá þeim degi af kr. 5.427.959 til 1 júlí s.á. en frá þeim degi af kr. 6.211.846 til 1. ágúst s.á. en frá þeim degi af kr. 6.995.733 til 1. september s.á. en frá þeim degi af kr. 7.779.620 til greiðsludags.

Til vara að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda laun eða ígildi launa í uppsagnarfresti að fjárhæð kr. 2.292.411 með vöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 af kr. 790.897 frá 1. desember 2012 til 1. janúar 2013 en frá þeim degi af kr. 1.541.654 til 1. febrúar s.á. og frá þeim degi til greiðsludags af kr. 2.292.411.

1. Að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda skaðabætur að fjárhæð kr. 9.383.542 með dráttarvöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá dómsuppsögudegi til greiðsludags.
2. Að stefndi verði dæmdur til greiðslu miskabóta til stefnanda að fjárhæð kr. 2.500.000 með vöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þingfestingardegi til greiðsludags.

Þá krefst stefnandi málskostnaðar.

Stefndi krefst sýknu af öllum kröfum stefnanda, en einnig málskostnaðar.

Þá krefst stefndi þess að stefnanda og umboðsmanni hans, Guðna Á. Haraldssyni hrl., verði gerð réttarfarssækt samkvæmt 1. mgr. 134. gr. laga nr. 91, 1991 um meðferð einkamála fyrir meiðandi og ósæmileg ummæli um starfsmenn stefnda í stefnu.

I.

1. Samkvæmt stefnu, greinargerð og öðrum framlögðum gögnum eru helstu atvik máls þessa þau að árið 1983 var stefnandi, X, ráðinn sem afleysingamaður hjá Slökkviliði stefnda á Akureyri (SA). Árið 1991 var stefnandi ráðinn í stöðu brunavarðar, en settur í stöðu varðstjóra 2004 og skipaður í þá stöðu frá og með 17. febrúar 2005.

A var á meðal samstarfsmanna stefnanda frá árinu 1998, en hann var ráðinn slökkviliðsstjóri í lok árs 2006.

Í máli þessu er ágreiningur með aðilum, stefnanda, X, og stefnda, Akureyrarkaupstað, um starfslok stefnanda hjá Slökkviliði Akureyrar (SA) í lok árs 2012 og eiga kröfur stefnanda í stefnu m.a. rót sína að rekja til þess atburðar. Varðar ágreiningur aðila m.a. atvik sem tengjast aðdraganda starfslokanna og þar á meðal skilmála launalauss eins árs leyfis sem stefnandi fékk þann 1. desember 2011, en einnig ráðningu stefnanda hjá Isavia ohf. frá sama tíma og um tildrög þess að aðilar reyndu að gera með sér starfslokasamning seinni hluta ársins 2012. Að auki varðar ágreiningurinn kvartanir starfsmanna á starfsstöð Slökkvistöðvarinnar og þar á meðal ásakanir stefnanda og áðurnefnds A um að þeir hafi orðið fyrir einelti á vinnustað.

2. Á meðal gagna málsins eru tvær skýrslur sálfræðinga sem stefndi hafði forgöngu um að afla á árinu 2012, en báðar varða þær fyrnefnt einelti hjá slökkviliðinu á Akureyri. Er annars vegar um að ræða skýrslu sem gerð var vegna kvörtunar A, þáverandi slökkviliðsstjóra, í byrjun árs 2012. Var sú skýrsla unnin af sérfræðingum Lífs og sálar sálfræðistofu ehf., og er dagsett í mars það ár. Hins vegar er um að ræða skýrslu sem gerð var vegna kvörtunar stefnanda í byrjun júní 2012, en hún var unnin af B sálfræðingi, og er dagsett 20. ágúst sama ár. Skýrslum þessum eru gerð nokkur skil í stefnu, og þá einkum út frá sjónarhóli stefnanda, en einnig er vikið að þeim í greinargerð stefnda.

Af gögnum málsins, og þá ekki síst nefndum sálfræðiskýrslum, verður ráðið að er A hóf störf sem slökkviliðsstjóri í lok árs 2006 hafi ríkt kreppa í starfsmannahaldi Slökkvistöðvarinnar. Af þessum sökum virðist af hálfu yfirstjórnar

Akureyrarkaupstaðar, stefnda, hafa verið lögð áhersla á að gera bragarbót á og efla starfsandann hjá starfsmönnum, ásamt því að bæta tækjakostinn. Kom það m.a. í hlut nýráðins slökkviliðsstjóra, A, að hafa forgöngu um úrbæturnar.

Í sálfræðiskýrslu B er vikið að lýstum aðstæðum, en einnig að úrbótunum og aðgerðum A slökkviliðsstjóra þannig: „[A] þekkti Slökkvilið Akureyrar frá fyrri tíð og vildi breyta ákveðnum þáttum þar innandyra þegar hann kom sem slökkviliðsstjóri. Starfsmenn sem höfðu verið lengi hjá stöðinni voru að hans sögn heimaríkir og höfðu fengið að stýra sínum verkefnum að miklu leyti sjálfir. [A] tók því fastari tókum á ýmsum verkefnum sem ... varð óvinsælt hjá sumum starfsmönnum.“ Tekið er fram í skýrslunni að A hafi að boði yfirstjórnar stefnda þurft að taka óvinsælar ákvarðanir í sparnaðarskyni, og þar á meðal að stytta samvistartíma slökkviliðsmanna á vaktaskiptum, fækka á vöktum og breyta reglum varðandi útköll og innkaup á rekstrarvörum.

Í sálfræðiskýrslu B segir að viðmælendur hennar hafi greint frá því að í fyrstu hafi A slökkviliðsstjóri haft starfsmenn slökkviliðsins með í ráðum, en að hann hafi dregið úr slíku samráði er frá leið og að lokum hætt því. Tekið er fram að yfirmenn hjá stefnda hafi veitt þessum breytingum eftirtekt en haft þá tilgátu síðar að það einelti, sem A sætti af hálfu starfsmanna, hefði ýtt undir þennan stjórnunarstíl hans. Skýrsluhöfundur tekur fram að ekki hafi verið lagt mat á þetta atriði, og er þar um vísað til umfjöllunar í áðurnefndri sálfræðiskýrslu Lífs og sálar sálfræðipjónustu ehf.

Fyrir liggur að vegna skipulagsbreytinga á starfsemi slökkviliðsins á árinu 2009 var að frumkvæði framkvæmdaráðs stefnda nokkrum starfsmönnum sagt upp, en þeir síðan ráðnir aftur með breyttum starfskjörum og starfslýsingum. Átti þetta m.a. við um stefnanda þessa máls.

Í sálfræðiskýrslu B segir að ofanlýst ástand og aðstæður á Slökkvistöðinni á Akureyri hafi leitt til þess að mikil kergja myndaðist milli A slökkviliðsstjóra og margra starfsmanna liðsins og þá ekki síst á meðal varðstjóranna. Er til þess vísað að algengt hafi verið að varðstjórnarnir hafi sett út á einstök málefni sem A kynnti á fundunum. Hafi þetta að lokum leitt til þess að C, byggingatæknifræðingur og yfirmaður slökkviliðsins, hafi verið kvaddur til og hafi hann á árunum 2008 og 2009 setið reglulega fundi með varðstjórnunum og öðrum yfirmönnum slökkviliðsins.

Í stefnu er staðhæft að eineltisframkoma og stjórnun A slökkviliðsstjóra hafi leitt til þess að margir starfsmenn slökkviliðsins kvörtuðu við yfirmenn hjá stefnda. Í stefnu segir að birtingarmyndir eineltis A gagnvart undirmönnum hafi verið margvíslegar. Hafi það m.a. komið fram í neikvæðum athugasemdum, lítillækkandi framkomu, lélegu upplýsingaflæði, virðingarskort og annars konar andlegu ofbeldi. Þessu til viðbótar er sagt að A hafi ítrekað haft afskipti af sjúkraflugi, sem stefnandi hafi haft yfirumsjón með.

Í stefnu er staðhæft, að þrátt fyrir kvartanir stefnanda og annarra starfsmanna við yfirmenn hjá stefnda vegna stjórnunarháttanna A slökkviliðsstjóra allt frá árinu 2008, hafi fyrst verið gripið til aðgerða á vinnustaðnum í byrjun árs 2011, en þá hafi D

vinnusálfræðingur verið kvaddur á vettvang, og þá í þeim tilgangi að gera athugun á starfsstöð slökkviliðsins og bæta starfsandann. Í sálfræðiskýrslu B er vikið að þessum ráðstöfunum og aðdragandanum nánar þannig:

„Vinnuórall og samskipti voru erfið á stöðinni og algengt var að starfsmenn leituðu til bæjarstjóra með óánægju vegna stjórnunar A. S bæjarstjóri ákvað því ásamt sínu fólki að setja af stað vinnu þar sem unnið yrði með samstarfið. Starfsmannastjóri leitaði eftir sérfræðingi innan sálfræðigeirans og eftir ábendingar var D fenginn til verksins. Þessi vinna gengur undir heitinu „D-vinnan“ og var hún í gangi frá byrjun árs 2011 og fram að sumarfríi. Í þessari vinnu áttu menn m.a. að skrifa á gula nafnlausu miða vandamál vinnustaðarins og mögulegar lausnir við þeim. Á þessum gulu miðum komu fram miklar kvartanir yfir slökkviliðsstjóra auk þess sem nokkrir miðar voru með persónulegu niði um hann. Misjöfnum sögum fer af árangri vinnunnar en flestir töluðu um að vinnan hefði gagnast ákveðnum starfsmönnum og að þeir hefðu tekið sig á í samskiptum. Flestum fannst þó vanta uppá að A tæki eitthvað af þeim ábendingum sem hann fékk til skoðunar.“

Í stefnu segir að viðbrögð yfirmanna stefnda vegna kvartana starfsmanna yfir stjórnun A slökkviliðsstjóra og þeirra þungu ásakana sem á hann voru bornar á gulu miðunum í nefndri „D-innu“ hafi ekki verið sýnileg. Þannig hafi stjórnun og háttsemi A ekki verið rannsökuð á formlegan hátt, þrátt fyrir ásakanir um valdníðslu hans og afbrot í starfi, en einnig vegna eineltis á vinnustað.

Óumdeilt er að vorið 2011 sagði Isavia ohf. upp þjónustusamningi við Slökkvistöð Akureyrar um viðbúnaðarþjónustu á Akureyrarflugvelli. Leiddi þessi uppsögn til þess að fækka þurfti stöðugildum á Slökkvistöðinni á Akureyri um tíu. Samkvæmt gögnum brást A slökkviliðsstjóri við þessum vanda, og til að milda áhrifin var starfsmönnum slökkviliðsins boðið að taka launalaust leyfi. Sendi A starfsmönnum bréf, sem dagsett er 9. júlí 2011, þar sem þeim var tilkynnt að þeim stæði til boða að taka allt að 18 mánaða launalaust leyfi frá og með 1. desember 2011. Í bréfinu er tíundað að hin launalaus leyfi taki til starfsmanna „sem ekki eru í hættu að missa störf sín“. Fram kemur í bréfinu að þrjú skilyrði séu sett fyrir leyfistökunni, en um eitt þeirra segir: „Starfsmaður er tekur sér leyfi þarf að tilkynna 3 mánuðum áður en fríi lýkur hvort hann hyggst koma til starfa aftur eður ei. Þetta er mikilvægt svo mögulegt sé að ganga frá starfslokum annars hvors aðilans.“

Í stefnu segir að stefnandi hafi ekki verið á meðal þeirra starfsmanna sem fyrirætlað var að sagt yrði fyrstum upp. Stefnandi hafi þrátt fyrir það litið svo á að hann gæti ekki talist öruggur í starfi sínu og þar sem hann hafi verið orðinn langþreyttur á þeim starfsanda sem ríkti á slökkvistöðinni og þeirri framkomu sem hann hafði þurft að þola af hendi slökkviliðsstjóra hafi hann afráðið að þiggja hið launalaus leyfi og þá til eins árs.

Í stefnu er staðhæft að skömmu áður en stefnandi fór í hið launalaus leyfi, þann 29. nóvember 2011, hafi A slökkviliðsstjóri krafist þess að hann fjarlægði alla hluti sem hann átti á starfsstöð slökkvistöðvarinnar og skilaði að auki öðrum munum sem tilheyrðu stöðinni. Hafi þessi framganga slökkviliðsstjórans verið harkaleg að

mati stefnanda og til þess fallin að skapa tilfinningu fyrir því að um varanleg starfslok hans væri að ræða.

Í sálfræðiskýrslu B er fjallað um síðastgreint atriði í tengslum við eineltiskvörtun stefnanda og um ráðningu hans hjá Isavia ohf. í lok árs 2011. Segir þar að stefnandi hafi hjá Isavia ohf. verið í minna krefjandi starfi og á lægri launum en hjá stefnda, en að auki hafi hann í hinu nýja starfi ekki getað nýtt sér menntun sína eins markvisst og hjá slökkviliðinu. Um brotthvarf stefnanda frá slökkvistöðinni og um þá upplifun að verið væri að reka hann úr starfi segir: „*Enginn sérstök vinnubrögð eru til hjá Akureyrarbæ um hvernig skuli standa að málum þegar menn fara í ársleyfi, en þar sem menn voru að hverfa til annarra starfa verður að teljast eðlilegt að menn hafi þurft að skila inn búnaði og lyklum. Viðbrögð slökkviliðsstjóra og bréf sem starfsmenn fengu þegar þeir voru að hefja ársleyfi telst ekki óeðlileg aðgerð en framgangsmátinn var þó líklega full harkalegur sem gæti verið vegna þeirrar spennu sem byggst hafði upp á milli þessara aðila.*“

Fyrir liggur að eftir að stefnandi fór í umrætt starfsleyfi ritaði hann í tvígang undir ráðningarsamninga við Isavia ohf. Í fyrra sinnið þann 12. október 2011, en þá var hann ráðinn sem flugvallarvörður, en í það síðara, þann 29. október 2012, var hann ráðinn sem vaktstjóri. Í báðum þessum samningum er skráð að um sé að ræða 100% starfshlutfall, en enn fremur er hakað við reiti þar sem segir að stefnandi sé „fastráðinn“.

Í stefnu er staðhæft að yfirmönnum hjá Isavia ohf. hafi er atvik gerðust verið kunnugt um að stefnandi var í launalausni leyfi hjá Slökkvistöðinni á Akureyri, og að hann myndi að öðru óbreyttu snúa þangað aftur til starfa þann 1. desember 2012.

Samkvæmt gögnum tilkynnti A slökkviliðsstjóri, þann 12. janúar 2012, starfsmannastjóra stefnda, E, um að hann hefði sætt einelti af hálfu undirmanna sinna á Slökkvistöðinni á Akureyri.

Ágreiningslaust er að stefndi, Akureyrarbær, brást strax við kvörtuninni og leitaði til Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. Í verkbeiðni stefnda er þess farið á leit að lagt verði mat á samskipti starfsmanna á slökkvistöðinni og að gengið verði úr skugga um hvort kvörtun slökkviliðsstjórans eigi við rök að styðjast. Þá er farið fram á að sérfræðingar sálfræðistofunnar leggi fram tillögur til úrbóta.

Af gögnum verður ráðið að starfsmönnum slökkvistöðvarinnar hafi fljótlega verið kynnt að kvörtun slökkviliðsstjórans hefði komið fram og jafnframt hver hefðu verið viðbrögð stefnda.

Nefnd sálfræðistofa skilaði skýrslu um verkefnið þann 29. mars 2012. Skýrslan er undirrituð af sálfræðingunum F og G. Í inngangi skýrslunnar segir að A slökkviliðsstjóri hafi kvartað yfir því að millistjórnendur sem og aðrir undirmenn hans hefðu lagt hann í einelti og segir að hann hafi lýst athæfi þeirra með eftirfarandi hætti: „*Grafið undan trúverðugleika. Logið upp sökum. Árásir inn í einkalíf.*“ Í skýrslunni segir að A hafi nefnt sem meinta gerendur m.a. stefnanda, en

einnig annan varðstjóra, svo og aðstoðarslökkviliðsstjóra liðsins, en að auki hafi hann sagt að aðrir starfsmenn liðsins hafi átt hlut að máli. Greint er frá því að höfundar hafi við vinnslu skýrslunnar átt viðtöl við alla hlutaðeigandi aðila, dagana 3. og 4. febrúar 2012, en að auki hafi þeir rætt við þrettán aðra starfsmenn slökkviliðsins og yfirmenn hjá Akureyrarbæ.

Við meðferð málsins hefur hluti umræddrar skýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf., vegna eineltiskvörtunar A, verið lögð fram, þ.e. 11 af 29 blaðsíðum. Er um að ræða þá kafla skýrslunnar sem beinlínis varða stefnanda. Eru þar á meðal aðfararorð um verkefnið, frásögn stefnanda, niðurstöður og lokaorð. Tekið er fram í skýrslunni að hlutaðeigendum hafi rækilega verið kynnt hver hafi verið tilgangur viðtalanna, en að jafnframt hafi þeim verið gerð grein fyrir að þeim væri frjálst að neita að svara einstökum spurningum. Þá hafi þeim verið kynnt eftirfarandi skilgreining á einelti, sem skýrsluhöfundar hafi stuðst við við verkefnið: „*Einelti er endurtekin neikvæð og/eða niðurlægjandi framkoma sem erfitt er að verjast og leiðir til vanlíðunar hjá þeim sem að fyrir verður.*“

Í nefndri skýrslu er ítarlega rakin frásögn stefnanda um samskipti hans við A slökkviliðsstjóra. Er hún í aðalatriðum í samræmi við það sem hér að framan hefur að nokkru verið rakið. Haft er eftir stefnanda að kvartanir A eigi ekki við rök að styðjast að því er hann varði, en að rétt sé að þeir tveir hafi átt í ágreiningi og skoðanaskiptum og þá helst á varðstjórafundum. Tekið er fram að stefnandi hafi máli sínu til stuðnings nefnt að skoðanaskiptin hafi varðað sjúkraflug og sjúkraflutningaskólann, en einnig um skyldu slökkviliðsmanna til að klæðast hátíðarbúningum. Þá er greint frá því að stefnandi hafi talið að ýmsar ákvarðanir A hafi orkað mjög tvímælis, t.d. varðandi stöðuveitingar. Nánar segir í skýrslunni um afstöðu stefnanda: „Ég hef í allri minni umgengni sýnt [A] tilhlýðilega virðingu ... [A] hefur ekki komið fram við mig með neinum beinum áberandi hætti sem mér finnst ámælisvert. Hann hefur ekki sent mér leiðinda tölvupóst eða verið með ógnandi framkomu. Ég veit að það er hans verkahringur að setja reglur og gera athugasemdir um ýmislegt á vinnustað. Ég hef fylgt öllum hans reglum nema þeirri reglu að fara í hátíðareinkenisföt þegar maður er á vakt á tyllidögum, en þau eru ekki viðurkenndur öryggisfatnaður.“ Vegna síðastnefnda atriðisins er haft eftir stefnanda, að hann hafi fengið tiltal frá A, en ákveðið að fylgja eigin sannfæringu eftir sem áður. Haft er eftir stefnanda að hann hafi verið ósáttur við sumt af því sem aðrir starfsmenn rituðu á gulu miðana í „D-vinnunni“ og þá helst um A. Hafi hann talið það ósæmilegt, einkum það sem fjallaði um einkalíf hans. Lokaorð stefnanda samkvæmt skýrslunni eru þessi: „Ég neita því að hafa lagt [A] í einelti eða að hafa gert eitthvað á hans hlut eða hans fjölskyldu. Ég yfirgaf þennan vinnustað (slökkvistöðina) þegjandi og hljóðalaust sem var mjög þægilegt fyrir hann [A] en það var ekki sjálfsgefið.“

Í niðurstöðukafla í skýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. er áréttuð áðurrakin skilgreining á einelti, en í framhaldi af því er sagt að upplýsingar sem skýrsluhöfundar hafi aflað um framkomu og viðmót stefnanda og fyrrnefndra samstarfsmanna hans, auk nokkurra undirmanna, gagnvart slökkviliðsstjóranum, hafi verið skoðaðar í ljósi hennar. Tekið er fram að A hafi lýst því að hann hafi upplifað endurtekna neikvæða framkomu frá hendi starfsmanna allt frá því að hann tók við störfum árið 2006, en að síðasta árið (2011) hafi þar keyrt um þverbak. Að því er varðaði neikvæða eða niðurlægjandi framkomu er haft eftir A að hann hafi upplifað baktal og róg um hann og hans einkalíf. Um þessi kvörtunatriði segir í

skýrslunni að allir viðmælendur hafi verið sammála um að slíkt hafi átt sér stað en að þar hafi komið til framkoma A í einkalífi, sem hafi verið mjög gagnrýnisverð, og að það hafi verið nefnt á áður nefndum gulu miðum í fyrnefndri „D-vinnu“.

Í niðurlagsorðum í sálfræði- og eineltisskýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. er tekið undir með A að hann hafi sætt mikilli gagnrýni á fundum og utan funda vegna vinnubragða sinna og ákvarðana. Er í því sambandi nefnt að þar hafi sérstaklega átt í hlut tveir varðstjórar og tiltekin vakt, og að A hafi mætt dónaskap, hundsun og niðurlægjandi gríni. Einnig er sagt að varðstjórafundir hafi verið átakafundir og hafi neikvæðnin þá ýmist snúist um vangaveltur um hvaða neikvæðu hvatir byggju að baki ákvörðunum A og það jafnvel þó svo að ljóst hafi mátt vera að hann hafi þar verið að fylgja ákvörðunum yfirmanna sinna og/eða kjörinna fulltrúa. Þá er í skýrslunni staðhæft að nokkrir starfsmenn hafi ekki virst virða hlutverk A sem yfirmanns og hafi jafnvel ekki framfylgt ákvörðunum hans, en um það segir nánar: „*Að mati undirritaðra hefur öflugur kjarni í starfshópnum tekið sér það vald að vinna gegn yfirmanni sínum með beinum eða óbeinum hætti. Millistjórnendur sem eðli málsins samkvæmt ættu að styðja við sinn yfirmann, telja að ekki þurfi að sýna honum trúnað, heldur þvert á móti taka þátt í beinni eða óbeinni andspyrnu.*“ „Ummæli meintra gerenda eru skýr dæmi um þessa afstöðu.“ „*Þó þeir telji allir að rætnustu athugasemdirnar á gulu miðunum hafi verið óviðeigandi, réttlæta þeir í hinu orðinu ásakanirnar, með því að það sé engu að síður slæmt að það gangi kjaftasögur um einkalíf yfirmannsins og það bitni á starfsmönnum slökkviliðsins.*“

Niðurstöður um áhrif lýsts ástands og hegðunar á andlega líðan A eru, ásamt lokaorðum skýrsluhöfunda, sem hér segir: „*[A greinir frá þreytu og kvíða vegna ástandsins í vinnunni þó svo að hann telji að ástandið hafi lagast eitthvað við það að tveir varðstjórar fóru í leyfi.*“ ... „*Það er mat undirritaðra að málsatvik uppfylli öll fjögur viðmið skilgreiningar á einelti og að framkoma þriggja millistjórnenda og nokkurra starfsmanna þeirra í garð [A] sé einelti.*“

Nefndir sérfræðingar Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. settu í skýrslu sinni, í samræmi við verkbeiðni stefnda, fram tillögur í sex liðum til úrbóta. Á meðal þeirra er að hlutaðeigandi starfsmönnum hjá slökkviliðinu sé greint frá niðurstöðu skýrslunnar, að kannaður verði vilji þeirra til áframhaldandi samstarfs og hvort og þá hvaða leiðir séu færar til þess og til sátta. Þá er lagt til að starfsmönnum verði boðin aðstoð kjósi þeir sáttaleiðina, en að auki verði unnar verklags- og siðareglur um meðferð kvartana og annarra viðkvæmra mála í stjórnáslu stefnda og hjá kjörnum fulltrúum, og þar á meðal um það hvernig þessir aðilar meðhöndli erindi sem berast þeim fram hjá millistjórnendum. Einnig leggja skýrsluhöfundar til að farið verði að ákvæðum vinnuverndarlaga og reglna um sálfélagslega áhættuþætti, að Þorbirni verði boðið upp á stuðningsviðtöl og handleiðslu til að aðstoða hann við að vinna úr hinu erfiða ferli, sem og til að meta og bæta sinn stjórnunarstíl. Loks leggja sérfræðingarnir til að fram fari fræðsla fyrir alla starfsmenn á slökkvistöðinni um einelti og að unnin verði verkefni í þeim tilgangi að uppræta margra ára ósiði í samskiptum.

Af hálfu stefnanda er í stefnu staðhæft að eineltiskvörtun A slökkviliðsstjóra hafi í raun verið hluti af því einelti sem hann hafði mátt sæta af hans hálfu. Þannig hafi markmið A með eineltiskvörtuninni verið að koma honum endanlega úr starfi. Í fyrrnefndri sálfræðiskýrslu B, sem eins og áður er rakið var rituð vegna eineltiskvörtunar stefnanda og birt var í september 2012, segir um þetta atriði: „Í þeim niðurstöðum sem [A] fékk afhentar koma fram atvik sem eiga að staðfesta einelti í garð [A]. [X] telur sig ekki eiga þátt í flestum þeim atvikum sem nefnd eru.“ Að því leyti er í skýrslunni getið um fyrrnefndan skoðanaágreining stefnanda og A varðandi hátíðarbúninga, en síðan segir: „Niðurstaða könnunar var á þann veg að um einelti í garð [A] væri að ræða og fæst því ekki staðfesting á að kvörtunin hafi verið hluti af einelti gegn [X].“

Samkvæmt gögnum var starfsmönnum Slökkvistöðvarinnar á Akureyri, þ. á m. stefnanda og öðrum þeim starfsmönnum sem höfðu tekið launalaust leyfi í lok árs 2011, kynnt meginniðurstaða eineltisskýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. Var þetta gert með trúnaðarbréfi, dagsettu 10. apríl 2012, sem bæjarstjóri stefnda sendi starfsmönnunum. Í bréfinu segir m.a. að slökkviliðsstjóri hafi sætt einelti af hálfu þriggja starfsmanna slökkviliðsins, en jafnframt er tekið fram að nokkrir aðrir undirmenn hafi átt hlut að máli. Ekki er getið nafna í bréfi bæjarstjórans. Af gögnum verður ráðið að sama dag og bréfið var sent hafi stefnanda og öðrum sem málið varðaði verið kynnt efni umræddrar skýrslu á fundi með bæjarstjóra og bæjarlögmanni stefnda. Liggur fyrir að stefnandi brást strax við efni skýrslunnar, en í bréfi hans, sem dagsett er 12. apríl 2012, andmælir hann að umrætt málefni eigi við sig. Þá krefst hann andmælaréttar, rökstuðnings og aðgangs að skýrslunni. Í svarbréfi bæjarlögmanns stefnda, sem dagsett er 17. apríl, er m.a. vísað til þess að fyrrnefndur fundur hafi verið ætlaður til kynningar á skýrslunni og að stefndi hafi ekki tekið stjórnvaldsákvörðun á grundvelli hennar, enda sé það ætlan stefnda að fara að tillögum skýrsluhöfunda og reyna sættir með aðilum. Þá er sagt í bréfinu að síðari ákvarðanir á grundvelli skýrslunnar kunni að geyma stjórnvaldsákvæðanir, en að þá gildi ákvæði 13. gr. stjórn-sýslulaga nr. 37, 1993 um andmælarétt. Með vísan til 9. gr. upplýsingalaga nr. 50, 1996 fylgdi nefndu bréfi til stefnanda hluti umræddrar skýrslu, þ.e. sá hluti sem beinlínis varðaði hann. Var stefnanda jafnframt leiðbeint um að hann ætti rétt á því að kæra hinn takmarkaða aðgang að skýrslunni til úrskurðarnefndar um upplýsingamál innan 30 daga.

Fyrir liggur að í kjölfar ofangreindra atvika héldu aðilar máls með sér fundi, í apríl og maí 2012, en auk þess voru þeir í alltiðum samskiptum þá um sumarið og haustið. Ekki voru haldnar formlegar fundargerðir vegna þessa, en við meðferð málsins fyrir dómi hafa aðilar lagt fram fjölda bréfa og rafpósta sem greina frá samskiptunum. Þá lagði stefnandi fram við aðalmeðferð málsins handritaðar nótur, sem bæjarlögmaður stefnda hafði að sögn ritað á fundi aðila þann 30. maí nefnt ár. Sams konar bréf var lagt fram af hálfu stefnda, sem trúnaðarmaður stéttarfélags hans hafði ritað. Að auki liggja fyrir nokkur samningsdrög aðila að starfslokasamningi stefnanda sem slökkviliðsmanns hjá stefnda.

Í bréfi bæjarlögmanns stefnda, sem ritað var réttu ári eftir ofangreind samskipti, þann 21. maí 2013, er vikið að lýstu upphafsferli vorið 2012. Segir þar m.a. að yfirmenn hjá stefnda hafi boðað stefnanda til fundar í lok apríl 2012 með

tölvubréfi, en með því móti hafi honum jafnframt verið tilkynnt að fundarefnið varðaði mögulegar sættir hlutaðeigandi vegna eineltiskvörtunar slökkviliðsstjórans A, og að fundarefnið varðaði áframhaldandi samstarf þeirra á slökkvistöðinni og hvaða leiðir væru færar. Tekið er fram í bréfinu að litið hafi verið til fyrrnefndra tillagna í skýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. Af gögnum, þ. á m. rafrósti bæjartæknifræðings, en einnig málavaxtalýsingu í stefnu, verður ráðið að umræddur fundur aðila hafi verið haldinn fyrri hluta maí 2012. Í nefndu bréfi bæjarlögmannsins frá 21. maí 2013 segir, að á þessum fundi hafi stefnandi verið inntur eftir sátt við slökkviliðsstjóra, en „*jafnframt kynnt möguleg meðferð máls, sem væri að gera starfslokasamning með samkomulagi á milli aðila eða fara með málið í áminningarferli og/eða færa hann til í starfi.*“ Í stefnu segir að á nefndum fundi hafi honum verið boðnir þrír kostir, og hafi hann litið á það sem hótun um brottrekstur eða a.m.k. uppsögn yfirmannsstöðu, auk áminningar ef hann gerði ekki „sjálfviljugur“ starfslokasamning. Í stefnu segir að umræddir kostir hafi verið ítrekaðir af starfsmönnum stefnda á fundi aðila þann 30. maí sama ár, en að honum hafi þá jafnframt verið veittur frestur til 11. júní til að velja einn þeirra. Lýsing stefnanda er að þessu leyti í samræmi við efni fyrrnefnds bréfs, sem H, trúnaðarmaður í Landssambandi slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna (LSS), ritaði að beiðni stefnanda þann 1. maí 2013.

Í sálfræðiskýrslu B er síðastgreindum atburðum lýst þannig: „*Akureyrarbær ákvað að reyna sættir í málinu og byrjað var að ræða við [A]. [A] treysti sér ekki til að vinna aftur með þessum aðilum. Þá voru haldnir fundir með stefnanda, (og starfsmönnum X1 og X2), þar sem reyndar voru sáttir. Þeir sögðust allir vera tilbúnir að skoða möguleikann á að vinna með [A], jafnvel þó að niðurstaðan yrði sú að þeir yrðu færðir til í starfi (þeir yrðu óbreyttir slökkviliðsmenn) og/eða þeim mögulega veitt áminning.*“

Af hálfu stefnda sóttu umrædda fundi áðurnefndur yfirmaður Slökkviliðs Akureyrar, C bæjartæknifræðingur, en einnig L bæjarlögmaður. Eftir fyrsta fund stefnanda með yfirmönnum stefnda í apríl 2012 hafði hann með sér til fulltingis áðurnefndan H, sem mætti með honum á fundinn 30. maí. Á síðari fundum með starfsmönnum stefnda hafði stefnandi með sér til fulltingis I, framkvæmdastjóra Landssambands slökkviliðs og sjúkraflutningamanna (LSS).

Í stefnu er áréttað að stefnandi hafi á umræddum fundum með starfsmönnum stefnda hafnað þeirri niðurstöðu í skýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf., að hann hefði lagt A slökkviliðsstjóra í einelti, en að viðbrögð stefnda hafi verið að halda fram fyrrnefndum þremur kostum. Við meðferð málsins hefur stefndi staðfest þessa frásögn stefnanda í aðalatriðum, að því frátöldu að hann andmælir því að stefnanda hafi verið hótad brottrekstri. Eins og áður er rakið fór stefnandi fram á lengri frest en stefndi hafði áður boðið til að íhuga stöðu sína og varð úr að aðilar héldu með sér fund þann 17. júní 2012. Liggur fyrir að er sá fundur var haldinn hafði stefnandi ráðfært sig við fyrrnefndan framkvæmdastjóra stéttarfélags síns og afráðið að ganga til viðræðna við stefnda um starfslokasamning. Gekk það eftir næsta misserið.

Samkvæmt gögnum lagði stefnandi fram skriflega kvörtun þann 16. maí 2012 til Vinnueftirlitsins um einelti á vinnustað og beindist hún að A slökkviliðsstjóra. Hið

sama gerðu a.m.k. tveir aðrir starfsmenn Slökkviliðsins á Akureyri. Af þessu tilefni leitaði stefndi til fyrrnefndrar B sálfræðings, og ritaði hún, eins og hér að framan hefur verið rakið, skýrslu um álitaefnið.

Samkvæmt gögnum sendi stefndi stefnanda og framkvæmdastjóra stéttarfélags hans, I, drög að samkomulagi um starfslok stefnanda seinni hluta júnímánaðar 2012. Áttu aðilar í kjölfarið í ítrekuðum viðræðum og tölvusamskiptum um sanningsdrögin. Þann 24. ágúst sama ár óskaði bæjarlögmaður stefnda eftir eins til tveggja vikna fresti til að svara síðasta tilboði stéttarfélags stefnanda og var sá frestur veittur. Er svarið dróst fram yfir nefndan tíma innti stefnandi framkvæmdastjóra stéttarfélags síns eftir því hvort að viðbrögð hefðu borist frá stefnda, en af því tilefni var hann upplýstur um að svo hefði ekki verið. Í tölvupósti, dagsettum 21. september sama ár, greindi bæjarlögmaður stefnda frá því, að málsmeðferðin hjá stefnda vegna starfslokaviðræðnanna hefði tafist vegna sumarorlofa starfsmanna, en jafnframt sagði þar að stefndi hefði ákveðið að bíða átekta þar til B sálfræðingur hefði lokið störfum sínum vegna eineltiskvartana stefnanda og áðurnefndra samstarfsmanna hans. Lögmaðurinn upplýsti að sálfræðiskýrsla B hefði borist stefnda þennan sama dag, 21. september, en tilkynnti jafnframt að starfsmenn stefnda þyrftu eina til tvær vikur til að fara yfir niðurstöður skýrslunnar.

Margnefnd sálfræðiskýrsla B, dagsett 20. ágúst 2012, um mat á ásökunum þriggja starfsmanna Slökkviliðs Akureyrar, þ. á m. stefnanda, um ætlað einelti A slökkviliðsstjóra, var unnin á tímabilinu frá júní til ágúst 2012. Í formála skýrslunnar er tekið fram að málsaðilum og öðrum þeim sem málið varðaði, þar á meðal yfirmönnum hjá stefnda og öðrum sem best þekktu til, samtals tuttugu og sjö manns, hefði í viðtölum verið kynnt hver væri tilgangur verkefnisins, en að jafnframt hefði þeim verið gerð grein fyrir að þeim væri frjálst að neita að svara einstökum spurningum. Tekið er fram í skýrslunni að við úrlausn verkefnisins hefði verið tekið mið af skilgreiningu á hugtakinu einelti í 3. gr. reglugerðar um aðgerðir gegn einelti á vinnustað nr. 1000, 2004, sbr. ákvæði laga um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum nr. 46, 1980.

Í skýrslu B er vikið að forsögu málsins. Er þannig greint frá ráðningu A sem slökkviliðsstjóra í lok árs 2006, en einnig er fjallað um skipulagsbreytingar og sparnaðaraðgerðir sem gripið var til á Slökkvistöðinni á Akureyri á árunum 2008 og 2009. Þá er í skýrslunni greint frá vaxandi óánægju starfsmanna og kvörtunum þeirra vegna stjórnunarstíls A slökkviliðsstjóra. Í skýrslunni er einnig fjallað um þær kvartanir stefnanda um einelti A, sem hér að framan hefur verið greint frá. Þá er fjallað um aðrar kvartanir stefnanda og þar á meðal um að A hefði notað niðurlægjandi „refsiaðgerðir“ gegn honum án málefnalegra ástæðna eða útskýringa. Vísað er til þess að stefnandi hefði unnið að uppbyggingu sjúkraflugs á Íslandi allt frá árinu 1995 og að hann hefði gert A grein fyrir þeirri starfsemi er hann tók við sem slökkviliðsstjóri árið 2006. Haft er eftir stefnanda að A hafi fljótlega gert athugasemdir við tiltekna skráningu á persónuupplýsingum og þegar Persónuvernd hafi óskað eftir frekari upplýsingum hafi hann þrátt fyrir endurbætur ítrekað stöðvað skráninguna án samráðs við O, yfirlækni sjúkraflugsins, og

stefnanda og þá án þess að ný lausn væri fundin. Í skýrslunni leggur skýrsluhöfundur mat á álitæfnið, eftir hafa heyrt skýringar A slökkviliðsstjóra og rætt við aðra aðila sem til þekktu. Um álitæfnið segir nánar í skýrslunni:

„Athuganir staðfesta að A gerði þeim sem að þessari skráningu stóðu, þ.e. X og O, erfitt fyrir með því að stoppa hana af án þess að hafa aðra lausn tiltæka. Skv. bréfi frá Persónuvernd var ekki ástæða til þess að stoppa skráningu og hefði sú ákvörðun að hætta skráningu getað leitt til þess að lög um sjúkraskrár hefðu verið brotin í sjúkrafluginu. Skráningin var á ábyrgð FSA en þar sem vinnulagið var að SA sæi um ákveðnar skráningar hefði verið eðlilegt að slökkviliðsstjóri hefði óskað eftir að FSA leitaði nýrra leiða áður en skráning var stoppuð af.“

Í skýrslu B er vikið að því kvörtunarefni stefnanda að A slökkviliðsstjóri hafi útilokað hann frá verkefnum. Er um þetta atriði sérstaklega nefnt að stefnandi hefði haft óformlegt eftirlit með smíði sjúkrabíla vegna þekkingar sinnar á sjúkraflutningum. Hafi hann í tengslum við þetta verkefni oft haft það hlutverk að fara með starfsmenn Rauða krossins og fleiri til Ólafsfjarðar þegar þessir aðilar vildu skoða þær bifreiðar sem þar voru í smíðum. Greint er frá því að í einu tilviki hafi A sent annan starfsmann en stefnanda til að sinna þessum erindisrekstri. Lætur skýrsluhöfundur það álit í ljós, eftir að hafa hlýtt á skýringar A slökkviliðsstjóra, að umræddar ferðir til Ólafsfjarðar hefðu ekki verið á meðal verkefna Slökkviliðsins á Akureyri, og að sú ráðstöfun að heimila ekki stefnanda að fara greinda ferð staðfesti því ekki ásakanir stefnanda um einelti af hálfu slökkviliðsstjóra. Í skýrslunni segir að það sama hefði gilt um ásakanir stefnanda þess efnis að A hefði markvisst unnið að því að leggja stein í götu sjúkraflutningaskólans eða að hann hafi við stjórnun mismunað öðrum starfsmönnum, s.s. vaktfélögum stefnanda. Segir skýrsluhöfundur að slíkar ásakanir geti ekki talist til eineltis gagnvart stefnanda.

Í skýrslu B er haft eftir stefnanda að hann hafi haft miklar áhyggjur af sjúkraflutningaskólanum, en einnig af skipulagi umrædds sjúkraflugs og að honum hefði liðið illa yfir því að andúð A á honum hefði bitnað á þessum verkefnum, sem hann hafi lagt allt í að gengi vel. Niðurstaða skýrsluhöfundar um þessi kvörtunatriði er sem hér segir: *„X yfirgaf vinnu sem honum var kær og hann hafði sérmenntun til að starfa við. Hann yfirgaf sjúkraflugið sem hann hefur lagt ríka áherslu á að byggja upp síðustu ár; yfirgaf varðstjórastöðu fyrir lægra launað starf og fyrirgerði réttindum sínum til 95 ára reglunnar. Ástæðan er vanlíðan og samstarfsferfiðleikar við A.“*

Í skýrslu B er þess getið að nánast allir viðmælendur hennar hafi gefið stefnanda góða einkunn og hafi m.a. haft á orði að hann væri faglega sterkur og hafi haft sterka stöðu innan starfsmannahópsins, líkt og þeir tveir starfsfélagar hans, sem slökkviliðsstjórinn hafði beint kvörtun sinni að um eineltishegðan. Í skýrslunni segir að nefndir aðilar hafi þekkt starfsemi slökkviliðsins mjög vel og að þeir hafi haft sterkar skoðanir á mörgu þar innandyra. Tekið er fram að stefnandi, ásamt öðrum varðstjóra slökkviliðsins, hefði í ríkara mæli verið meira ósammála A slökkviliðsstjóra og sett út á ákvarðanir hans á varðstjórafundum, heldur en aðstoðarslökkviliðsstjóri liðsins, sem hefði verið meira á hliðarlínunni. Segir í skýrslunni að sumir viðmælendur skýrsluhöfundar hafi lýst þessu ástandi sem svo að um hafi verið að ræða valdablokk sem hefði verið erfitt fyrir A að takast á við og að einfaldara hefði verið fyrir hann að hafa þá ekki. Um stefnanda segir nánar í skýrslunni: *„X er að sögn mjög nákvæmur maður, faglegur og vandaður. Sumir*

segja hann mjög sérstakan en um leið sérlega greiðvikinn. Hann hefur sterkar skoðanir og hann og A voru oft ósammála um fagleg málefni en viðmælendur segja hann ekki hafa tekið þátt í að setja út á A. X hefur lagt mikið í að byggja upp sjúkraflugið á Akureyri og m.a. tekið á sig sjálfan kostnað til að leita sér símenntunar á þessu sviði. X virðist hafa haft allt um þetta verkefni að segja þar til A kom til starfa. A vildi sem stjórnandi hafa meira um sjúkraflugið að segja en ekki að menn ættu sín verkefni. Samskipti A og X voru að sögn manna almennt á formlegum nótum, þeir rifust ekki og X fylgdi hans fyrirmælum.“

Lokaorð skýrsluhöfundar eru þessi: „Niðurstaða undirritaðrar er að A slökkviliðsstjóri hafi ekki beitt X varðstjóra einelti í skilningi laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum.“

Samkvæmt gögnum var stefnanda kynnt efni eineltisskýrslu B þann 23. september 2012.

Samkvæmt gögnum sendi bæjarlögmaður stefnda, í tölvupósti þann 18. október 2012, framkvæmdastjóra stéttarfélags stefnanda drög að starfslokasamningum stefnanda og tveggja samstarfsmanna hans á Slökkvistöðinni á Akureyri. Liggur fyrir að nefndir aðilar voru í tölvupóstssamskiptum vegna samningsdraganna þann 31. október sama ár.

Með bréfi C, byggingatæknifræðings og deildarstjóra framkvæmdadeildar stefnda, dagsettu 16. nóvember 2012, var stefnandi boðaður á fund 26. sama mánaðar. Í bréfinu segir m.a. að „þreifingar um starfslokasamning“ hafi ekki borið árangur, „enda beri mikið á milli“. Þá segir einnig í bréfinu: „Akureyrarbæ [stefnda] barst engin tilkynning 1. september sl., þess efnis að þú ætlir að koma til starfa 1. desember 2012 og lítur svo á að þú sért kominn í annað starf. ... Það er ljóst að sért þú kominn með fastráðningu í nýju starfi, er ekki ástæða að halda áfram viðræðum um starfslokasamning, sbr. dóm Hæstaréttar Íslands nr. 220/2009.“

Af gögnum verður ráðið að yfirmenn stefnda hafi áréttað ofangreinda afstöðu, um starfslok stefnanda, á nefndum fundi aðila þann 26. nóvember 2012. Samkvæmt gögnum sendi stefnandi tölvubréf og formleg bréf til C og annarra yfirmanna hjá stefnda á næstu dögum eftir fundinn. Í þessum bréfum andmælir stefnandi þeim skilningi stefnda, að honum hafi verið skylt að tilkynna stefnda um endurkomu sína á starfsstöð Slökkvistöðvarinnar á Akureyri fyrir 1. september vegna áðurgreinds skilyrðis í bréfi slökkviliðsstjóra vegna hins launalausar leyfis. Þá andmælir stefnandi að starf hans hjá Isavia ohf. hefði breytt ráðningarsambandi aðila. Þar um vísar hann til samningaviðræðna aðila um starfslok hans, en einnig bendir hann á alla forsögu málsins og loks á efni áðurgreindra skýrslna sálfræðinga um einelti á vinnustaðnum. Þá segir m.a. í bréfi stefnanda sem sent var til bæjarlögmanns stefnda: „Þar sem ég hef ekki sagt upp og þar sem þú hefur rift viðræðum um starfslok liggur í augum uppi að mér ber að mæta til starfa þann 1. desember nk. hjá Slökkviliði Akureyrar.“ Í tölvubréfi C til stefnanda, sem dagsett er 27. nóvember, segir: „Þar sem þú sért kominn með fastráðningu hjá Isavia ohf. sem vaktstjóri í launalausum leyfi hjá SA er ígildi uppsagnar hjá SA. Þar er ljóst að þú ætlar þér ekki að koma til starfa hjá SA, enda hefur þú ella ekki fastráðið þig í nýju starfi hjá Isavia.“ Samkvæmt gögnum svaraði stefnandi síðastgreindum tölvupósti

og áréttaði að hann myndi mæta til vinnu, en að stefndi ætti þann kost að segja honum upp störfum með skýrum hætti með uppsagnarbréfi eða að klára starfslokaviðræður aðila. Nefndur yfirmaður stefnda, C, svaraði þessum tölvupósti og áréttaði að Akureyrarbær liti svo að stefnandi væri ekki lengur í starfi hjá Slökkviliði Akureyrarbæjar, og vísaði til þess að hann hefði fengið staðfest að stefnandi hefði ráðið sig í fullt starf hjá Isavia ohf. sem vaktstjóri.

Í stefnu segir að stefnandi hafi mætt til starfa sinna á Slökkvistöðinni á Akureyri þann 3. desember 2012, og að það hefði hann gert með vitneskju og samþykki flugvallarstjóra hjá Isavia ohf., en verið meinað að gegna vinnuskyldum sínum af starfsmönnum stefnda.

Samkvæmt gögnum sendi lögmaður stefnanda bréf til stefnda þann 7. maí 2013 og hafði uppi kröfu um að stefndi greiddi honum vangoldin laun, en einnig skaða- og miskabætur. Stefndi hafnaði erindinu með bréfi bæjarlögmanns 21. maí sama ár.

Stefnandi getur þess í stefnu að hann hafi ekki fengið upplýsingar um ástæður þess að A slökkviliðsstjóri var leystur frá störfum með starfslokasamkomulagi við stefnda þann 12. júní 2013.

II.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

1. Stefnandi reisir málatilbúnað sinn m.a. á því að stefndi hafi ekki farið að lögum í ítrekuðum tilraunum við að koma honum frá störfum og að stefndi beri húsbóndaábyrgð á ólögætum meingerðum starfsmanna sinna, sem frá árinu 2008 hafa valdið honum fjártjóni og miska.

2. Aðalkrafa stefnanda um vangoldin laun.

Stefnandi byggir á því að honum hafi ekki borist lögfull uppsögn frá stefnda samkvæmt kjarasamningi og því sé hann ennþá starfsmaður stefnda. Hann byggir á því að það ástand vari allt þar til löglega hafi verið gengið frá starfslokum hans.

Stefnandi bendir á að hann hafi mætt til vinnu á fyrsta vinnudegi eftir að launalausn leyfi hans lauk í byrjun desember 2012. Hann hafi þá lýst sig reiðubúinn til að gegna vinnuskyldu sinni, en verið meinað það af starfsmönnum stefnda með þeim rökum að þeir „*litu svo á*“ að hann starfaði ekki lengur hjá stefnda. Það hafi því verið stefndi sem vanrækti skyldur sínar samkvæmt ráðningarsamningi aðila og því sé það krafa hans að stefndi standi honum skil á vangreiddum launum á tímabilinu frá 1. desember 2012 og til þess dags sem lögleg uppsögn hafi átt sér stað. Þar um vísar stefnandi til gildandi kjarasamnings Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna (LSS) og Sambands ísl. sveitarfélaga (SNS) og ódagsetts ráðningarsamnings aðila frá árinu 1992.

Stefnandi byggir á því að ekki liggi skýrt fyrir hvort stefndi telji sig hafa rift ráðningarsamningi aðila eða hvort hann telji að stefnandi hafi sagt honum upp. Hafi starfsmenn stefnda orðið tvísaga um þetta atriði. Þar um vísar hann annars vegar til bréfs bæjartæknifræðings stefnda frá 16. nóvember 2012, þar sem vísað sé til dómafordæmis um heimild til riftunar og hins vegar til bréf bæjarlögmanns stefnda, frá 21. maí 2013, þar sem því sé borið við að hann hafi slitið ráðningarsamningi aðila. Af hálfu stefnanda er báðum þessum málsástæðum stefnda hafnað.

Stefnandi byggir á því að ósannað sé að hann hafi slitið ráðningarsambandi aðila eða að vilji hans hafi staðið til þess. Hann bendir á að fjölmörg gögn sýni hið gagnstæða og nefnir í því sambandi áðurrakinn tölvupóst sem fór á milli málsaðila, m.a. í júní og nóvember 2012, sem varðað hafi viðræður þeirra um starfslokasamning.

Stefnandi byggir á því að stefnda hafi ekki verið heimilt að rifta ráðningarsamningi aðila með lýstum hætti, enda sé um stjórnvaldsákvörðun að ræða. Vísar stefnandi um þetta til ákvæða í kjarasamningi, grein 11.1.3.2, þar sem kveðið sé skýrt á um að uppsagnir eigi að vera skriflegar. Þá sé það ekki á valdi stefnda að túlka óstaðfestar upplýsingar, sem starfsmenn hans kunni að hafa komist yfir með annarlegum hætti, sem ígildi uppsagnar stefnanda. Slík túlkun, en einnig þær ráðstafanir sem fylgt hafi í kjölfarið af hálfu stefnda, sé óumdeilanlega stjórnvaldsákvörðun og sem slík ógild vegna annmarka sem á henni hafi verið. Byggir stefnandi á því að stefndi hafi með gjörðum sínum ekki sinnt rannsóknarskyldu sinni samkvæmt 10. gr. stjórnsýslulaga nr. 37, 1993. Að auki hafi stefndi brotið gegn meðalhöfsreglu 12. gr. og ekki virt andmælarétt samkvæmt 13. gr. sömu laga. Þá byggir stefnandi á því að stefndi hafi ekki rökstutt ákvörðun sína um starfslokin, sbr. 21. og 22. gr. sömu laga. Ákvörðun stefnda um starfslokin sé því reist á ómálefnalegum forsendum, en með því hafi hann brotið gegn lögmatísreglu stjórnsýsluréttar.

Stefnandi byggir á því að skilyrði riftunar á ráðningarsamningi samkvæmt ákvæði í kjarasamningi, grein 11.1.6.1, hafi ekki verið fyrir hendi. Hafi stefndi brotið gegn skyldum sínum sem vinnuveitandi um að afla upplýsinga um þau atvik sem gætu hafa gefið tilefni til fyrirvaralausrar uppsagnar áður en hann greip til stjórnvaldsákvörðunar í umrætt sinn. Stefndi hafi sem stjórnvald verið bundinn af ákvæðum stjórnsýslulaga nr. 37, 1993, en að auki hafi starf stefnanda notið sérstakrar verndar samkvæmt ráðningar- og kjarasamningi aðila.

Stefnandi hafnar því að dómur Hæstaréttar Íslands í máli nr. 220/2009 hafi fordæmisgildi í máli þessu og vísar til þess að ekki hafi verið erfiðleikum bundið að ná til hans á neinum tímapunkti. Þá hafi ekki verið óvíst um afstöðu hans, þar sem hann hafi gert ítrekaðar og sannanlegar tilraunir til að ræða málin við fyrirsvarsmenn stefnda eftir að stefndi hafði bundið einhliða enda á viðræður um gerð starfslokasamnings þann 26. nóvember 2012. Í því sambandi bendir stefnandi einnig á að það hafi verið starfsmenn stefnda sem hafi dregið að svara og í reynd tekið sér margna vikna einhliða fresti.

Stefnandi byggir á því að starfslokaviðræður aðila hafi hafist að tilstuðlan stefnda þann 17. júní 2012, og að þær hafi staðið yfir a.m.k. til 31. október sama ár.

Stefnandi byggir á því að á fundum aðila í maí 2012 hafi sú afstaða stefnda komið fram að stefnandi gæti ekki tekið aftur við varðstjórstöðu sinni. Stefndi hafi þannig lýst þeim kostum sem stefnanda stóðu til boða, þ.e. brottrekstur eða lækkun í tign og þá í almenna stöðu slökkviliðsmanns. Byggir stefnandi á því, að hafi stefndi talið óvissu um hvort hann hygðist mæta til starfa á ný þann 1. desember 2012 hafi sú óvissa stafað af gjörðum stefnda en ekki hans, enda hafi hann beðið svars frá bæjarlögmanni stefnda, sbr. áðurrakið bréf frá 24. ágúst 2012, og hafi það fyrst legið fyrir 18. október, en eftir það hafi samskipti aðila staðið yfir þar til 31. sama mánaðar.

Stefnandi byggir á því að hann hafi óskað eftir upplýsingum um afstöðu stefnda um endurkomu til fyrri starfa í tölvupósti þann 20. nóvember 2012, sbr. að því leyti svartölvupóst yfirmanns stefnda, C byggingatæknifræðings, þar sem hann hafi boðað til fundar til að ræða málefnið 26. sama mánaðar. Það sé því ómarktæk átylla af hálfu stefnda að hann hafi ekki tilkynnt um endurkomu fyrir 1. september 2012, enda hafi starfslokaviðræður aðila þá enn verið í gangi.

Stefnandi byggir á því að hann hafi hafið áðurgreindar starfslokaviðræður vegna lýstra viðbragða stefnda og þeirra kosta sem honum hafi staðið til boða og ætlað að þeim samskiptum myndi ljúka með samningi. Viðræðurnar hafi hins vegar tafist vegna áður nefnds aðgerðarleysis starfsmanna stefnda, en af þeim sökum hafi stefnanda verið ómögulegt að tilkynna um endurkomu sína fyrir 1. september 2012. Þá hafi það ekki verið á valdi stefnanda að upplýsa um hvort hann kæmi aftur til slökkviliðsins í fyrri starf sitt eftir að hinu launalaus leyfi hans lauk, þar sem á þeim tíma hafi hann staðið í þeirri trú að ef ekki tækist að gera starfslokasamninginn væri það ætlun stefnda að segja honum upp störfum eða að minnsta kosti lækka hann í tign og áminna hann. Endurkoma til fyrri starfa hafi þannig ekki verið á meðal þeirra valkosta sem stefndi hefði kynnti honum á vorfundunum 2012.

Stefnandi byggir á því að stefndi hafi ekki sagt honum upp störfum. Þá hafi stefndi aldrei áminnt hann, enda hafi hann ekki brotið af sér með neinum hætti.

Stefnandi bendir á að fyrir liggi í málinu að yfirmaður hjá stefnda hafi tilkynnt þann 26. nóvember 2012 að „*litið væri svo á*“ að hann væri ekki lengur starfsmaður á Slökkvistöðinni á Akureyri. Byggir stefnandi á að vegna þessa hafi honum orðið ljóst að ætlan stefnda hafi verið að koma honum frá störfum óháð lögum og kjarasamningum. Fyrri yfirlýsingar starfsmanna stefnda, bæjartæknifræðings og bæjarlögmanns, hafi hann því skoðað í þessu samhengi, þ.e. sem hótanir. Því hafi fyrrgreindar starfslokaviðræður aðeins verið yfirvarp til að finna leiðir til að losna við hann úr starfi og þá með það fyrir augum að fara í kringum ákvæði kjarasamnings og laga, þar sem ekki hafi verið fyrir hendi nein skilyrði til uppsagnar eða riftunar á ráðningarsamningi aðila.

Stefnandi byggir á því að þegar hann fékk hið launalaus leyfi hjá stefnda hafi legið ljóst fyrir, m.a. af hálfu stefnda, að hann myndi fara til starfa hjá Isavia ohf. Hafi þetta m.a. komið fram í tölvupósti þáverandi slökkviliðsstjóra, A, þann 9. ágúst 2011, þar sem störf hjá Isavia ohf. hafi beinlínis verið auglýst.

Stefnandi byggir á því að þó svo að hakað hafi verið við orðið „fastráðning“ í ráðningarsamningum hans og Isavia ohf. hafi það ekki staðið í vegi fyrir því að hann snéri aftur til starfa sinna hjá Slökkviliði Akureyrar þann 1. desember 2012. Byggir stefnandi á því að gögn, sem starfsmenn stefnda telja sig hafa haft undir höndum og lýsi annarri atburðarás, hafi ekki verið afrakstur löglegrar rannsóknar samkvæmt 10. gr. stjórnsýslulaga. Að því leyti hafi ákvarðanir stefnda verið rangar og ómálefnalegar, en að auki hafi meðferð stefnda verið í andstöðu við ákvæði stjórnsýslulaga nr. 37, 1993, einkum 12., 13., 14., 21. og 22 gr. um meðalhóf, andmælarétt og rökstuðning. Byggir stefnandi á því að stefnda hafi skilyrðislaust borið skylda til að sjá til þess að atvik máls væru fullupplýst áður en hann tók ákvörðun um starfslok hans. Hafi stefnda borið að kanna hug stefnanda og þáverandi vinnuveitanda hans, Isavia ohf., þannig að ekki færi milli mála hver afstaða þeirra væri í þessum efnum og hvert raunverulegt inntak samnings þeirra var. Og þar sem fyrir liggir að stefnandi hafi bæði haft vilja og getu til að koma til vinnu á Slökkvistöðinni á Akureyri þann 1. desember 2012 sé ljóst að ekki hafi verið nein þörf á aðgerðum stefnda, hvorki á einhliða rofi á samningaviðræðum né þeirri undarlegu riftun á ráðningarsamningi líkt og raun varð á.

Stefnandi byggir á því að efni ráðningarsamninga hans við Isavia ohf. hafi aldrei getað orðið tilefni til fyrirvaralausrar uppsagnar af hálfu stefnda, jafnvel þó að stefndi hefði aflað gagna löglega og tekið ákvörðun sína samkvæmt stjórnsýslulögum. Í því sambandi bendir stefnandi á að hann hafi ekki vanrækt vinnuskylda sína gagnvart stefnda. Þvert á móti hafi hann mætt til starfa strax á fyrsta vinnudegi eftir að hinu launalaus leyfi lauk. Byggir stefnandi á því að hann hafi verið í aðstöðu til að efna vinnuskylda sína gagnvart stefnda. Vera kunni að það hefði leitt til tjóns fyrir Isavia ohf., þ.e. ef stefndi hefði ekki afþakkað vinnuframlag hans. Á það hafi hins vegar aldrei reynt. Stefnandi bendir á að það hljóti að vera stefnanda og Isavia ohf. að leysa úr því hvernig fara skyldi með réttindi og skyldur samkvæmt samningi þeirra eftir að brostnar voru forsendur fyrir honum með því að stefndi rauf einhliða fyrrnefndar starfslokaviðræður.

Stefnandi vísar til þess að hann hafi talið einsýnt, hvað sem óskum hans liði, að mjög ólíklegt væri að hann ætti afturkvæmt til fyrri starfa hjá Slökkviliði Akureyrar eftir að hann hafði með áðurlýstum hætti verið neyddur til þess að ganga til starfslokasviðræðna með ólögmetum hótunum stefnda. Af þessum sökum hafi hann leitað eftir aðstoð stéttarfélags síns, en einnig til lögmanns, en þá jafnframt haft það í huga að hver sem málalokin yrðu gæti hann ekki fengið fyrra starf sitt aftur með dómi þrátt fyrir ólögmetu uppsögn. Hann hafi því eftir fund með yfirmönnum hjá stefnda hinn 30. maí 2012 verið viðbúinn því að hann þyrfti að finna sér annað starf þar sem hann hafi ekki verið velkominn aftur í sitt gamla starf. Stefnandi byggir á því að hafi stefndi talið það trúnaðarrest eða stríða á annan hátt gegn skyldum gagnvart sér samkvæmt ráðningarsamningi, að hann skyldi hafa undirbúið yfirvofandi starfslok sín með því að sækjast eftir betri stöðu hjá Isavia ohf., í launalaus leyfi, hafi það verið á valdi stefnda að fylgja löglegu ferli í því tilviki. Það hafi stefndi ekki gert, heldur hafi hann reynt að binda endi á ráðningarsamband aðila á hátt sem ekki sé heimill að lögum eða samkvæmt kjarasamningi aðila. Byggir stefnandi á því að sú ákvörðun stefnda að hafna vinnuskyldu hans, rifta ráðningarsamningi aðila og/eða „líta svo á“ að hann væri ekki lengur starfsmaður stefnda leiði til þess að hún hafi frá upphafi verið ólögmet. Geti þessi ákvörðun stefnda því ekki leyst hann undan skyldu sinni til að

efna ráðningarsamninginn við stefnanda og greiða honum full laun samkvæmt honum og gildandi kjarasamningi, allt frá endurkomu hans úr launalaus leyfi þann 1. desember 2012 og þar til hann hafi réttilega bundið endi á ráðningarsamband þeirra.

Um lagarök að þessu leyti vísar stefnandi til meginreglna samningaréttar um skyldu til að efna samninga og til reglna vinnuréttar um réttar efndir ráðningarsamninga. Stefnandi vísar einnig til laga nr. 94, 1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna, laga nr. 55, 1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, laga nr. 30, 1987 um orlof, laga nr. 80, 1938 um stéttarfélög og vinnudeilur, laga nr. 27, 1930 um greiðslu verkkaups auk fjölmarga dóma Hæstaréttar um skyldu vinnuveitanda til að greiða laun samkvæmt ráðningarsamningi.

Stefnandi byggir á því að á þingfestingardegi stefnu hafi fjárhæð launakröfu hans frá 1. desember 2012 til 1. júní 2013 numið 7.779.620 krónum, án vaxta. Um nánari útlístu kröfunnar vísar stefnandi til skýrslu hagfræðings BSRB, K, um fjártjón hans, sbr. dskj. nr. 62.

Varakrafa stefnanda.

Varakrafa stefnanda er reist á ráðningar- og kjarasamningum aðila. Byggir hann á því að ekki hafi verið fyrir hendi nein skilyrði til að víkja honum fyrirvaralaust úr starfi, sbr. grein 11.1.6.1 í fyrrnefndum kjarasamningi. Enn fremur byggir stefnandi á því að stefndi hafi ekki staðið rétt að uppsögn hans samkvæmt sama ákvæði kjarasamnings. Af þessum sökum krefst stefnandi launa í uppsagnarfresti, í samtals þrjá mánuði, sbr. grein 11.1.3.2 í nefndum kjarasamningi.

Stefnandi byggir á því að hann hafi ekki sagt upp starfi sínu hjá stefnda, hvorki í orði né í verki. Þá er það málsástæða stefnanda að ekki hafi verið fyrir hendi skilyrði til riftunar ráðningarsamnings. Engin forsenda sé þannig til annars en að hann fái greidd laun í uppsagnarfresti samkvæmt greindum kjarasamningi.

Þá byggir stefnandi á því að stefndi hafi rofið starfslokaviðræður aðila á ólögmetan hátt, eftir að stefndi hafði neytt hann til þess að hefja þær. Að auki hafi stefndi hafnað vinnuframlagi stefnanda þegar hann hafi komið til starfa að loknu launalaus leyfi sínu í byrjun desember 2012. Stefnandi áréttar að hann eigi skilyrðislaust kröfu um laun í uppsagnarfresti, sbr. ákvæði áðurgreindra samninga, en þar um vísar hann enn fremur til almennra reglna samningaréttar um að samninga eigi að halda, pacta sunt servanda, ásamt reglum um skilyrði og réttaráhrifum riftunar.

Varðandi útreikning fjárhæðar launa í uppsagnarfresti vísar stefnandi til sundurliðunar aðalkröfu, en fyrir þrjá mánuði sé um að ræða 2.292.411 krónur, miðað við 790.897 krónur fyrir desember 2012, og 750.897 krónur fyrir janúar og febrúar 2013.

Málsástæður stefnanda um skaðabætur.

Af hálfu stefnanda er á því byggt að fyrirvarsmenn og starfsmenn stefnda hafi með ólögmati og saknæmri hegðun sinni gert starfsumhverfi hans óásættanlegt allt frá árinu 2008. Fyrirsjáanleg og óhjákvæmileg afleiðing af þessum gjörðum starfsmanna stefnda hafi verið að ráðningarsamband aðila liði undir lok, með tilheyrandi tjóni fyrir stefnanda.

Stefnandi byggir á því að með einelti á vinnustað, valdniðslu yfirmanna stefnanda, ólögmati notkun á stjórnunarheimildum fyrirvarsmanna stefnda, misvísandi upplýsingaveitu starfsmanna stefnda, meiðyrðum, rógburði og ólögmetum stjórnvaldsákvörðunum stefnda hafi honum í raun verið bolað frá störfum án þess að hann nyti réttar síns samkvæmt ráðningar- og kjarasamningum.

Stefnandi byggir á því að stefnda hafi borið að halda samning aðila samkvæmt meginreglu samningaréttar, en kjarasamningar séu samningar um lágmarkskjör, sbr. 24. gr. laga nr. 94, 1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Hafi stefnda skilyrðislaust borið að virða þennan rétt stefnanda.

Stefnandi byggir á því að hegðun tiltekinna starfsmanna stefnda, sbr. málsatvik hér að framan, hafi verið ámælisverð, meiðandi, óábyrg og til þess fallin að baka honum og öðrum starfsmönnum tjón. Stefndi hafi ekki komið í veg fyrir að yfirmenn brytu gegn undirmönnum ítrekað yfir margra ára tímabil og þannig vanrækt skyldur sínar samkvæmt lögum nr. 46, 1980 og reglugerð nr. 1000, 2004, um að bjóða upp á öruggt vinnuumhverfi og mannsæmandi starfsskilyrði. Byggir stefnandi á því að ákvarðanir sem teknar voru af æðstu yfirmönnum stefnda um réttindi og skyldur hans á árunum 2011-2013, sbr. málsatvikalýsingu hér að framan, hafi verið ólögmatar, ómálefnalegar og ógildar samkvæmt lögum. Starfsmenn sem stefndi ber húsbóndaábyrgð á hafi þannig af ásetningi, til vara gáleysi, valdið stefnanda tjóni með því að gera honum óbærilegt að gegna starfi sínu og flæma hann frá störfum án þess að gæta á nokkurn hátt að réttindum hans.

Stefnandi byggir á því að þrátt fyrir að það komi ekki fram í fyrrnefndri sálfræðiskýrslu B að A hafi gerst sekur um einelti gagnvart honum þá styðji öll gögn málsins þá niðurstöðu. Þar um vísar stefnandi til eigin eineltiskvörtunar í byrjun júní 2012 til Vinnueftirlits ríkisins og til skýrslna hans hjá greindum sálfræðingi, auk þeirrar staðreyndar að A hafi gerst sekur um einelti gagnvart öðrum undirmönnum. Þá byggir stefnandi á því að samkvæmt eineltisskýrslu sálfræðingsins hafi hann vegna framferðis A þurft að yfirgefa vinnustað sinn.

Þá er það málsástæða stefnanda að hvort sem um einelti hafi verið að ræða eða ekki hafi lýst framferði yfirmanna stefnda, og þá sérstaklega athafnir slökkviliðsstjórans A, allt að einu verið saknæm ólögmat meingerð og til þess fallin að veða að starfsheiðri hans og gera honum ómögulegt að sinna starfi sínu áfram. Ítrekaðar kvartanir starfsmanna, lélegur starfsandi og jafnvel fjölmiðlaumfjöllun hafi gert það alveg skýrt að allar forsendur hafi verið fyrir hendi til þess að fyrirvarsmenn stefnda gerðu sér ljóst að A gæti ekki valdið stöðu slökkviliðsstjóra. Engu að síður hafi ekki verið gripið inn í til þess að rétta hlut undirmanna hans sem orðið hafi fórnarlömb óásættanlegrar hegðunar hans og skorts á stjórnunarhæfileikum. Byggir stefnandi á því að ámælisverð hegðun yfirmanna gagnvart undirmönnum þurfi ekki að ná því stigi að það teljist einelti til að skapa skaðabótaábyrgð.

Það er málsástæða stefnanda að A slökkviliðsstjóri hafi samkvæmt framansögðu gerst sekur um einelti, en til vara hafi verið um röð ólögmætra meingerða gegn friði, persónu og æru hans að ræða, sem staðið hafi yfir frá árinu 2008 og þar til honum var bolað út af vinnustað sínum í desember 2011. Vanræksla annarra yfirmanna og fyrirsvarsmanna stefnda við að koma í veg fyrir eineltið, veita stefnanda stuðning, stöðva eineltið eða rétta hlut hans sé þannig brot á lögum nr. 46, 1980 og reglugerð nr. 1000, 2004 með stoð í þeim lögum.

Stefnandi byggir á því að stefndi hafi neitað að upplýsa um hvort farið hafi fram lögleg rannsókn og þá jafnframt hvort valdheimildum æðstu yfirmanna hjá stefnda hafi verið beitt til að stöðva brot A og tryggja öryggi annarra starfsmanna á vinnustað. Fréttir í fjölmiðlum um brottför A frá slökkviliðinu breyti engu um ábyrgð stjórnenda stefnda, enda verði ekki séð að þar hafi verið leyst úr hlutum með lögmætri íhlutun yfirmanna stefnda.

Stefnandi byggir á því að æðstu starfsmenn stefnda hafi ekki einungis borið ábyrgð á tjóni hans vegna vanrækslu á skyldum sínum, heldur hafi þeir stuðlað að tjóninu með því að taka ítrekað rangar, ógildar og ómálefnalegar ákvarðanir um réttindi hans og skyldur. Með því hafi þeir brotið andmælarétt hans auk þess sem rannsóknarregla stjórnarsýsluréttar hafi verið brotin. Þá hafi stefndi ekki virt meðalhófsreglu, hvorki við val á aðferð né beitingu hennar. Lögmætisreglan hafi enn fremur verið brotin í mörgum tilvikum. Stefnandi byggir jafnframt á því að yfirmenn hjá stefnda hafi lagt til grundvallar mikilvægra ákvarðana um réttindi og skyldur hans rangar forsendur sem þeir hafi gefið sér án þess að kanna hug hans nánar. Meðal ákvarðana sem hér falli undir megi nefna opinbera tilkynningu til starfsfélaga stefnanda um að hann þætti hafa gerst sekur um einelti án þess að til væru gögn um það sem honum væri heimilt að sjá; þá ákvörðun að gefa stefnanda frest til að ákveða hvort hann samþykkti að fara út í starfslokaviðræður en ella yrði hann rekinn eða lækkaður í tign og mögulega áminntur; einhliða ákvarðanir bæjarlögmanns um fresti til handa stefnda; einhliða rof samningaviðræðna af hálfu stefnda og svo sú ákvörðun yfirmanns stefnda að „*líta svo á*“ að stefnandi starfaði ekki lengur hjá stefnda. Þessi síðasta ákvörðun hafi leitt til þess að hafnað hafi verið vinnuframlagi stefnanda, og hafi hún ef til vill verið sú örlagaríkasta. Byggir stefnandi á því að hún hafi með öllu verið ólögmæt, en þar um vísar hann til umfjöllunar hér að framan, en um skaðabótaskyldu stefnda vísar hann einnig til almennu sakarreglunnar.

Þá er það málsástæða stefnanda að yfirmenn hjá stefnda kunni að hafa brotið gegn 234., 235. eða 236. gr. almennra hegningarlaga með því að hafa uppi og bera út ásakanir um að hann hafi beitt A einelti á vinnustað. Og þar sem slíkar staðhæfingar hafi ekki verið studdar gögnum, sem stefnandi hafi fengið aðgang að og aldrei hafi að auki verið hafið stjórnarsýslumál á grundvelli þeirra ásakana með löglegum hætti, geti slíkar fullyrðingar ekki talist annað en rógburður og persónuárásir. Séu þær ekki refsiverðar séu þær allt að einu ólögmætar meingerðir starfsmanna stefnda gagnvart stefnanda og skapi stefnda því bótaskyldu samkvæmt b-lið 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga nr. 50, 1993.

Stefnandi byggir á því að hafi einhver yfirmanna stefnda lagt trúnað á ásakanir þáverandi slökkviliðsstjóra hafi þeim borið að láta rannsaka málið samkvæmt stjórnarsýslulögum. Það hafi stefndi aldrei gert, heldur hafi hann kosið að búa til

nýja málsmeðferð með valdaframsali til einkaaðila. Með því hafi stefnandi engan aðgang fengið að gögnum í málinu um sig og því ekki fengið tækifæri til að neyta andmælaréttar. Staðhæfir stefnandi að heimild stjórnvalds til valdaframsals í hendur einkaaðila sé háð því að með því sé ekki skert réttindi borgarans. Bresti þannig skilyrði til framsals með þessum hætti. Áskilnaður einkaaðila um trúnað haggi ekki lagaskyldum stjórnvalda, þ.m.t. upplýsingaskyldu til aðila máls, aðgangi hans að gögnum og andmælarétti. Af þeim sökum hafi stefnandi skorað á stefnda að upplýsa um hvaða gögn hafi verið að ræða, hvernig þeirra var aflað og með stoð í hvaða lögum. Liggi ekki fyrir fullnægjandi skýringar á athæfi starfsmanna stefnda hvað varðar leynilega gagnaöflun um stefnanda hljóti slíkt að vera ólöglegt meingerð gagnvart stefnanda, sbr. 228. gr. almennra hegningarlaga, 14. gr. stjórnsýslulaga og b-lið 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga.

Að ofangreindu sögðu byggir stefnandi á því að málsmeðferð yfirmanna hjá stefnda í þessu máli hafi í flestu því sem varðað hafi réttindi hans og skyldur verið til þess fallin að valda honum tjóni og miska. Og þeir yfirmenn sem ekki hafi auðsýnt saknæma óvild eða ófaglega nálgun hafi ekki beitt eftirlits- og valdheimildum sínum til að tryggja öryggi og góðan umbúnað á vinnustað, sbr. lög nr. 46, 1980, þrátt fyrir að hafa haft ríkar ástæður til þess. Sé þar um um að ræða gáleysi, sem í mörgum tilvikum verði að teljast vítavert.

Stefnandi byggir á því að tjón hans vegna lýstra atvika, sem stefndi beri ábyrgð á, felist í tekjutapi og miska. Honum hafi verið gert æ erfiðara fyrir að gegna starfi sínu á árunum 2008-2011. Eftir áralanga þrautagöngu innan vinnustaðar síns hafi afleiðingin af ólögætum aðgerðum og aðgerðaleysi yfirmanna hjá stefnda orðið sú að hann hafi neyðst til þess að fara í launalaust leyfi þann 1. desember 2011. Og þegar hann hafi komið aftur til starfa úr leyfinu hafi honum verið meinað að inna af hendi vinnuskyldu sína af starfsmönnum stefnda. Vegna þess hafi stefnandi orðið af draumastarfi sínu og mátt yfirgefa starfsvettvang þar sem hann hafi verið leiðandi hér á landi. Allt hafi þetta haft mikil áhrif á tekjur hans á þeim tíma sem um ræðir, möguleika hans til tekjuöflunar í framtíðinni, starfsheildur hans og ánægju í starfi. Stefnandi bendir á að hann búi á Akureyri og sé þar ekkert starf sem sé sambærilegt fyrra starfi hans að því er varði sérhæfingu og menntun. Stefnandi hafi því ekki möguleika á því að finna sér starf við sitt hæfi, en verði að setta sig við að starfa á svipuðum vettvangi en í starfi þar sem menntun, reynsla og sérþekking hans nýtist verr, með minni ábyrgð og á verri kjörum. Tjón hans sé bein afleiðing af brotahegðun starfsmanna stefnda og ólögætum stjórnvaldsákvörðunum hans. Samkvæmt almennri sakarreglu beri að bæta þetta tjón stefnanda og beri stefndi skýlaust húsbóndaábyrgð á meingerðum A og annarra yfirmanna; vanmætti stefnda við að ná tókum á eineltinu, sbr. reglugerð nr. 1000, 2004, og þeim ólögætum ákvörðunum sem teknar hafi verið af æðstu yfirmönnum stefnda.

Nánari röksemdir stefnanda um stofn skaðabótakröfu vegna fjártjóns.

Stefnandi vísar til þess að bótakrafa hans taki til tapaðra tekna þann tíma sem hann var í hinu launalaus leyfi, auk þeirrar kjaraskerðingar sem felist í því að verða af launum samkvæmt ráðningarsamningi við stefnda frá 1. desember 2012 til loka starfsævi hans, auk miskabóta. Stefnandi byggir á því að á því ári sem hann hafi

starfað hjá Isavia ohf. í hinu launalaus leyfi hafi kjaraskerðing hans numið samtals 769.063 kr., en þar um vísar hann til áðurnefndrar greinargerðar hagfræðings BSRB, sbr. dskj. nr. 62, um mismun á kjörum hjá Isavia ohf. og Slökkviliði Akureyrar á tímabilinu frá 1. desember 2011 til 1. desember 2012. Hafi meðalmismunurinn verið 42.203 krónur á mánuði, en þá sé gert ráð fyrir orlofi og mótframlagi stefnda í lífeyrissjóð. Um rétt til orlofs ofan á laun vísar stefnandi til ákvæða laga nr. 37, 1980 um orlof, en um mótframlag í lífeyrissjóð vísar hann til laga nr. 129, 1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda.

Stefnandi byggir á því að aðgerðir starfsmanna stefnda hafi haft þær afleiðingar að hann geti ekki starfað lengur á þeim starfsvettvangi sem hann hafi kosið sér. Hann áréttar að engin staða sambærileg þeirri sem hann gegndi hjá stefnda sé fyrir hendi nálægt heimili hans. Aðeins séu fjögur slökkvilið á Íslandi atvinnuslökkvilið og önnur en hjá Slökkviliði Akureyrar séu mjög fjarri heimili stefnanda. Eitt sé á höfuðborgarsvæðinu, eitt á Austfjörðum og eitt á Suðurnesjum. Því séu aðeins þrjár stöður á Íslandi sambærilegar við þá sem honum hafi verið bolað úr hjá stefnda og allar séu þær óaðgengilegar honum. Og jafnvel þótt stefnandi væri tilbúinn og hefði tök á að flytjast búferlum með alla fjölskyldu sína hafi athæfi starfsmanna stefnda dregið mikið úr möguleikum hans til að starfa sem yfirmaður hjá slökkviliði annars staðar á Íslandi. Stafi það af því að ósannar ásakanir og aðrar aðgerðir starfsmanna stefnda hafi frá 2008 haft í för með sér neikvætt umtal um hann, vegið að starfsheiðri hans og takmarkað starfsmenntun. Hafi því stefnanda verið valdið varanlegu tjóni á möguleikum til starfsframa innan sinnar starfsgreinar og þannig hafi hann orðið fyrir varanlegri skerðingu á kjörum sem standi út starfsævi hans. Byggir stefnandi á því að þetta megi rekja beint til ólögmeðtra meingerða starfsmanna stefnda. Vísar hann um þetta til dóms Hæstaréttar í máli nr. 258/2011 þar sem litið hafi verið til atvinnumöguleika á þeim slóðum sem viðkomandi hafði búsetu og þá miðað við menntun og þann tíma sem hann átti eftir af starfsævi sinni og mætti búast annars við að vinna.

Með vísan til ofangreinds gerir stefnandi kröfu um skaðabætur sem nemi mismuni á þeim tekjum sem hann hafi haft hjá stefnda frá því að uppsagnarfresti lýkur til loka starfsævi og þeirra tekna sem hann muni hafa hjá Isavia ohf. á sama tíma. Vísar stefnandi um útreikninga til fyrrnefndra útreikninga hagfræðings BSRB, sbr. dskj. nr. 62 og nánari útlistun hér á eftir.

Krafa stefnanda um miskabætur.

Stefnandi reisir miskabótakröfu sína á b-lið 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga nr. 50, 1993. Um rökstuðning vísar hann til umfjöllunar hér að framan og áréttar að grundvöllur bótaábyrgðar stefnda felist í framkomu fyrirsvarsmanna og starfsmanna hans allt frá árinu 2008 til dagsins í dag. Um sé að ræða ítrekuð tilvik þar sem nefndir aðilar hafi gerst sekir um ólögmeðtra meingerð gegn friði, æru og persónu hans. Stefnandi byggir á því að hann hafi þannig verið lagður í einelti af yfirmanni sínum, til vara að hann hafi orðið fyrir ítrekuðum ólögmeðtra meingerðum af hans hálfu. Eineltið hafi valdið því að hann hafi liðið miklar sálrænar kvalir í starfi sínu og að lokum ekki séð annan kost en að fara í launalaust leyfi þann 1. desember 2011. Þá hafi hann ekki fengið að snúa aftur til fyrri starfa sinna.

Stefnandi byggir á því að uppsögn á tilteknu verklagi og breytt starfslýsing haustið 2009 hafi valdið honum fjárhagslegu tjóni og álitshnekki. Að auki hafi A slökkviliðsstjóri haldið eineltinu áfram eftir það og hafi hann verið í sífellt veikari stöðu til að verja sig gegn óvild yfirmannsins. Þannig hafi kerfisbundið verið færð frá honum verkefni, ábyrgð og aðgangur að upplýsingum á vinnustaðnum. Hafi þessi framkoma A að lokum leitt til þess að hann hafi ekki talið sig eiga annarra kosta vól en að fara í launalaust leyfi 1. desember 2011, þegar til stóð að segja upp tíu starfsmönnum slökkviliðsins ef ekki fengjust nægilega margir til þess að fara í slíkt leyfi. Hafi stefnandi verið orðinn langþreyttur á stanslausu áreiti og óvild á vinnustað, þar sem kvalari hans hafi farið með völdin og enginn yfirmaður hjá stefnda verið tilbúinn að grípa inn í og því hafi hann farið í leyfið þrátt fyrir að hafa haft mikinn metnað og áhuga fyrir starfi sínu hjá slökkviliðinu og þrátt fyrir að vitað væri að þau störf sem hann gengi í hjá Isavia ohf. á meðan leyfi stæði væru ekki sambærileg í ábyrgð og þeirri sérþekkingu sem krafist væri varðandi störf hans hjá slökkviliði stefnda.

Stefnandi byggir jafnframt á því að eftir að hann hafði farið í hið launalaus leyfi í lok árs 2011 hefði framkoma A slökkviliðsstjóra verið með þeim hætti að það hafi skapað hjá honum og öðrum þá trú að um varanleg starfslok væri að ræða. Um rökstuðning vísar hann til sálfræðiskýrslu B og byggir á því að um hafi verið að ræða áframhald á árás á frið, persónu og æru hans. Þá hafi með þessu athæfi verið bundinn endir á störf stefnanda hjá slökkviliði stefnda, en um hafi verið að ræða starf sem haft hafi gildi fyrir hann umfram fjárhagslegar tekjur af því. Stefnandi hafi haft mikinn metnað fyrir því að starfa við stjórnun slökkviliðs og sjúkraflutninga, en hann sé menntaður bráðataeknir og frumkvöðull í sjúkraflugi á Íslandi. Hann hafi og haft mikla reynslu og hæfni á því starfssviði og átt glæstan starfsferil. Endalok starfa hans hjá stefnda hafi því ekki aðeins valdið honum fjárhagslegu tjóni, heldur hafi verið um að ræða mikið áfall fyrir sjálfsmynd hans og framtíðarhorfur, en eins og áður hafi verið lýst sé ekki um auðugan garð að gresja um sambærileg störf hjá öðrum en stefnda. Vegna þess sé það krafa hans að stefndi greiði honum miskabætur samkvæmt b-lið 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga nr. 50, 1993 fyrir það að honum hafi verið bolað frá starfi sem hann hafi haft miklar mætur á og vegna lýstrar framkomu A á tímabili frá árinu 2008 til 1. desember 2011, og fyrir stórfellt gáleysi yfirmanna og fyrirsvarsmanna stefnda að grípa ekki inn í áður en hann hafi neyðst til að flýja vinnustað sinn og loks fyrir það hvernig staðið hafi verið að brottför hans af vinnustaðnum, þar sem hann hafi starfað við góðan orðstír og mikinn árangur. Vegna þessa alls krefjist stefnandi miskabóta að fjárhæð 2.500.000 krónur.

Stefnandi reisir miskabótakröfu sína einnig á því að hann hafi verið borinn alvarlegum sökum af yfirmönnum hjá stefnda án þess að hann fengi tækifæri til að svara fyrir þær ásakanir á löglegan hátt. Þá byggir stefnandi á því að hann hafi verið fórnarlamb ólögmeats þrýstings af hendi yfirmanna sinna þegar honum var gert að samþykkja að fara í starfslokaviðræður eða sæta ella agaviðurlögum fyrir brot sem yfirmenn hans ákváðu að hann hefði framið án þess að fram færi lögleg málsmeðferð. Að þessu leyti vísar stefnandi til fyrrnefnds dóms Hæstaréttar í máli nr. 258/2011, þar sem ólögmeat uppsögn og brot gegn andmælarétti hafi verið talin ólögmeat meingerð í skilningi b-liðar 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga. Stefnandi bendir á að í tilviki stefnda hafi hann ekki einungis verið ásakaður um mjög alvarleg brot í einrúmi heldur hafi honum ekki verið gefið tækifæri til að svara fyrir

þau. Niðurstaða um að einelti hans gagnvart A og að það teljist sannað hafi að auki verið kynnt öllum samstarfsfélögum hans á þann hátt sem auðsjáanlega leiði til þess að vegið hafi verið að starfsheiðri og æru hans. Hafi þetta verið gert án þess að farið hafi fram rannsókn stefnda og án þess að stefnandi hefði fengið að beita andmælarétti sínum, eingöngu hafi verið um að ræða fullyrðingar einkaaðila sem stefndi hafði framselt vald sitt til án þess að gæta að ákvæðum laga. Engum starfsmanni slökkviliðsins hafi getað dulist að þær niðurstöður sem kynntar voru fyrir þeim úr eineltiskönnun Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. hafi að mati yfirmanna hjá stefnda átt við aðra en stefnanda og ákveðna samstarfsmenn hans, þ.e. þá sem voru í hærri stöðu en þeir ónafngreindu „undirmenn“ sem vísað hafi verið til í bréfi fyrirsvarsmanns stefnda, sbr. dskj. nr. 21. Þá hafi A verið fljótur að staðfesta það við starfsmenn slökkviliðsins.

Stefnandi byggir miskabótakröfu sína einnig á því að starfslok hans hjá stefnda, eftir svo langan og farsælan feril sem slökkviliðsmaður, brádataeknir og sjúkraflutningamaður innan Slökkviliðs Akureyrar, hafi verið með þeim hætti, líkt og stefndi hafi hagað þeim, að það hafi skert starfsheiður hans verulega. Hann eigi þannig erfiðara með að fá vinnu þegar hann þurfi að upplýsa um slík endalok starfa sinna hjá stefnda, en allt leiði þetta til þess að starfsheiður hans sé ekki sá sami og hann var áður en starfsmenn stefnda boluðu honum frá störfum.

Þá byggir stefnandi á því að framganga starfsmanna stefnda í starfslokaviðræðum sé sjálfstætt brot gegn friði hans, æru og persónu. Byggir hann á því að bæjarlögmaður stefnda hafi engan áhuga sýnt á því að semja af heilindum og hafi viðræðuferlið verið dregið þar til fundin hafi verið átylla til að losna við hann án þess að taka tillit til réttinda hans. Stefnandi byggir á því að stefndi hafi neytt hann í starfslokaviðræður þegar yfirmenn stefnda hafi talið sig hafa undir höndum skotfæri gegn honum í formi ásakana um einelti, en þegar stefnandi hafi kvartað yfir einelti A hafi komið hik á yfirmenn stefnda, og hafi bæjarlögmaðurinn ákveðið einhliða að fresta viðræðunum, án þess að tilkynna um það, á meðan beðið var niðurstöðu úr þeirri könnun. Um þetta vísar stefnandi sérstaklega til tölvupóstsamskipta aðila í júní og júlí og til svarbréfs starfsmanns stefnda frá 21. september 2012. Stefnandi byggir á því að eitt það helsta sem borið hafi á milli tilboða stefnda um starfslokasamning og þess sem stéttarfélag stefnanda fyrir hans hönd var tilbúið að sætta sig við hafi verið ákvæði um að stefndi samþykkti að leita ekki réttar síns vegna brota A. Og eftir að ekki hafði tekst að fá stefnanda til að ganga að slíkum samningi, á tímabilinu 18. til 31. október 2012, megi ætla að yfirmenn hjá stefnda hafi leitað annarra leiða til að losna við hann, þar sem ekki hafi verið hægt að ógna honum frekar með tilhæfulausum ásökunum. Vísar stefnandi til og áréttar, að þann 26. nóvember 2012 hafi starfsmaður stefnda tilkynnt honum að „litið sé svo á“ að hann væri ekki lengur starfsmaður stefnda. Byggir stefnandi á því að með þessu hafi verið rekið smiðshöggið á langt ferli niðurlægingar, valdníðslu og eineltis, sem bundið hafi endi á glæstan feril hans sem slökkviliðsmanns hjá Slökkviliði Akureyrar. Hafi nefnd ákvörðun stefnda og verið byggð á gögnum sem starfsmenn hans hafi neitað að framvísa eða upplýsa um hvernig þeir hefðu komist yfir. Slíkur endir á starfsferli stefnanda hafi með öllu verið ótækur, ólöglegur og ómálefnalegur. Byggir stefnandi á því að í greindu athæfi starfsmanna stefnda hafi falist ólöglegt meingerð gegn friði, æru og persónu hans, auk þess sem starfsheiður hans hafi beðið mikinn hnekki.

Stefnandi vísar til þess, ofangreindu til stuðnings, að þegar stefndi hafi fyrirskipað rannsókn einkaaðila á því hvort hann hefði beitt yfirmann sinn einelti hefði hafist stjórnslumál stefnda gagnvart honum og geti valdaframsal stefnda til Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. ekki haft þau áhrif að þau fríi stefnda undan ábyrgð sinni eða þeirri skyldu að fara að stjórnslulögum. Vísar stefnandi þar um til 15. gr. stjórnslulaga og byggir á því að undantekningar í 16. og 17. gr. sömu laga eigi við, áður en tekin sé ákvörðun í máli. Væri ella andmælaréttur 13. gr. laganna merkingarlaus. Vegna þessa hafi stefndi ranglega meinað honum um aðgang að skjölum málsins.

Stefnandi áréttar að ofanrakið framferði fyrirsvarsmanna og annarra starfsmanna stefnda hafi verið saknæmt og ólöglegt. Hafi það haft í för með sér óþægindi og andlega vanlíðan fyrir stefnanda sem hann eigi eftir reglum skaðabótalaga að fá bætt. Vegna athæfisins hafi stefnandi þjáðst af langþreytu, þunglyndi, þrálátum áhyggjum, óróa, svefnleysi og öðrum sálrænum vandamálum. Og í heild og að virtu áralöngu einelti og niðurlægingu stefnanda, sem stefndi hafi borið ábyrgð á, og með hliðsjón af hinum langa starfsaldri og ábyrgðarstöðu sem stefnandi hafi haft hjá stefnda, og því að hann hafi haft flekklausan starfsferil, sé krafa stefnanda sú að stefndi verði dæmdur til að greiða honum miskabætur að fjárhæð 2.500.000 krónur.

Um nánari útlístu á framangreindum kröfum segir í stefnu:

Aðalkrafa stefnanda sundurliðast þannig:

Vangoldin laun til 1. september 2013 kr.
7.779.620.

1. 1. desember 2012	kr. 790.897
2. 1. janúar 2013 750.757	kr.
3. 1. febrúar 2013	kr. 750.757
4. 1. mars 2013	kr. 783.887
5. 1. apríl 2013	kr. 783.887
6. 1. maí 2013	kr. 783.887
7. 1. júní 2013	kr. 783.887
8. 1. júlí 2013	kr. 783.887
9. 1. ágúst 2013	kr. 783.887
10. 1. september 2013	kr. 783.887

Varakrafa stefnanda er um kr. 790.897 fyrir desember 2012, og kr. 750.897 fyrir janúar og febrúar 2013. Samtals kr. 2.292.411.

Varakrafa stefnanda:

Skaðabætur kr. 9.384.542

1. *Kjaramismunur frá 1. des 2011 til 30. nóv 2012* kr. 769.063
2. *Varanleg kjaraskerðing frá 1. des 2012* kr. 8.614.479

Stefnandi byggir á því að tjón hans af þessum lið nemi 8.614.479 kr. frá 1. desember 2012 er hann hafi átt að hefja störf hjá stefnda aftur; 187.741 kr. fyrir tímabilið 1. desember 2012 til 31. maí 2013 og 8.426.738 kr. frá 1. júní 2013 til starfsloka. Vísar hann til fyrrnefnds útreiknings á dskj. nr. 62, en miðað sé við meðalmánaðarlaun sem hann hafi mátt vænta hjá stefnda, 783.887 kr. á mánuði frá og með mars 2013. Þá miðar stefnandi við að frá 1. júní 2013 hafi hann átt 177 mánuði eftir af starfsævi sinni hjá stefnda og að mismunur á tekjum hans hjá stefnda og Isavia ohf. hafi numið 42.203 kr.

Að því er varðar nefnda útreikninga um vangoldin laun, laun á uppsagnarfresti og fjártjón vegna kjaraskerðingar vísar stefnandi til fyrrnefnds ráðningarsamnings aðila. Þá vísar hann til gildandi kjarasamnings Sambands íslenskra sveitarfélaga og Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna frá 1. maí 2011 til 30. september 2014 og útborgaðra launa sinna hjá Isavia ohf., auk áður nefnds útreiknings hagfræðings, sbr. dskj nr. 62. Um ýmis launakjör, yfirvinnu, álag, frítökurétt, bakvaktafrí, helgidagafrí, álagsgjöld, desemberuppbót og orlofsuppbót vísar hann enn fremur til nefnds ráðningarsamnings, auk 1. og 2. kafla kjarasamnings aðila, sbr. lög nr. 94, 1986 um kjarasamninga opinbera starfsmanna. Þá vísar hann til laga nr. 55, 1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda og laga nr. 27, 1930 um greiðslu verkkaups. Kröfu sína um orlof ofan á launagreiðslur reisir stefnandi á 4. kafla kjarasamnings, sbr. ákvæði laga nr. 37. 1980 um orlof. Að auki vísar stefnandi til sveitarstjórnarlaga nr. 45, 1998, sérstaklega 1. mgr. 57. gr., og laga nr. 94, 1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna, sérstaklega 24. gr. Þá vísar hann til laga nr. 46, 1980 um aðbúnað, hollustu og öryggi á vinnustöðum og reglugerðar um einelti nr. 1000, 2004 með stoð í þeim lögum; stjórnarsýslulaga nr. 37, 1993; almennra hegningarlaga nr. 19, 1940, sérstaklega XXV. kafla; skaðabótalaga nr. 50, 1993 og almennra reglna skaðabóta- og kröfuréttar. Um málskostnað vísar stefnandi til 130. gr. laga nr. 91, 1991 um meðferð einkamála.

III.

Málsástæður og lagarök stefnda.

1. Stefndi gerir í greinargerð sinni ekki athugasemdir við áðurrakta málavaxtalýsingu stefnanda í stefnu, að því er varðar ráðningu hans hjá Slökkviliði Akureyrar og um framgöngu hans í starfi. Þá tekur stefndi undir með stefnanda að því leyti, að þegar fækka þurfti starfsmönnum slökkviliðsins um tíu í lok árs 2011, vegna uppsagnar Isavia ohf. á þjónustusamningi vegna Akureyrarflugvallar þá um vorið, hafi þáverandi slökkviliðsstjóri, A, boðið starfsmönnum að taka launalaust leyfi til að milda áhrifin og að stefnandi hafi verið einn af þeim sem þegið hafi boðið. Stefndi bendir aftur á móti á, m.a. við flutning, að stefnandi hefði tekið þá ákvörðun í tvígang, í október 2011 og einnig réttu ári síðar, að fastráða sig hjá Isavia ohf., til sambærilegra starfa og hann hafði áður gegnt hjá Slökkviliðinu á Akureyri.

Stefndi andmælir að öðru leyti málavaxtalýsingu og málatilbúnaði stefnanda. Hann vísar til þess að í stefnu sé um að ræða gildishlaðna frásögn, auk ásakana og aðdróttana í garð yfirmanna hjá stefnda, en einnig sé þar um að ræða sögusagnir og tilvísanir til ummæla þriðja aðila. Allt séu þetta ósannaðar staðhæfingar, sem séu án tengsla við sakarefni málsins. Þá sé málatilbúnaður stefnanda, en einnig kröfugerð hans, afar óskýr og ruglingslegur, en að auki skorti þar á samhengi við lagareglur. Leiði þetta til þess að dómkröfur stefnanda séu ekki dómhæfar. Málatilbúnaðurinn auðveldi heldur ekki stefnda að taka til varna um hverja einstaka kröfu.

Um atvik máls vísar stefndi sérstaklega til bréfs bæjarlögmanns Akureyrar, dagsetts 21. maí 2013, sem sent hafi verið til lögmanns stefnanda í tilefni af kröfu lögmanns hans 7. sama mánaðar.

2. Stefndi andmælir öllum málsástæðum, kröfum og lagarökum stefnanda í máli þessu. Hann byggir á því að stefnandi hafi sönnunarbyrði fyrir staðhæfingum sínum og þ. á m. því að hann hafi orðið fyrir fjártjóni. Stefndi byggir á því að stefnandi verði að sanna málsástæður sínar og þar á meðal að hann hafi brotið lög „í ítrekuðum tilraunum sínum til að koma honum frá störfum“, og að hann beri húsbóndaábyrgð „á ólögætum meingerðum starfsmanna stefnda“.

3. Stefndi vísar til þess að aðalkrafa stefnanda, að því er varðar starfslok og vangoldin laun, sé byggð á því að hann hafi verið starfsmaður Slökkviliðs Akureyrar þann 1. desember 2012, en verið meinað að gegna vinnuskyldu sinni. Stefndi byggir á því að þessi staðhæfing sé röng og vísar hann þar um til áðurrakinna málavaxta.

Stefndi bendir á að samkvæmt tölvupósti stefnanda frá 22. september 2011 hafi hann þegið boð þáverandi slökkviliðsstjóra Slökkviliðs Akureyrar um að taka launalaust leyfi. Eitt af skilyrðum fyrir töku leyfisins hafi verið að stefnandi tilkynnti þremur mánuðum áður en leyfinu lyki hvort hann hygðist koma til starfa hjá slökkviliðinu á ný eða ekki. Í tilviki stefnanda hafi honum borið að tilkynna

ákvörðun sína fyrir 1. september 2012. Það hafi stefnandi ekki gert og andmælir stefndi öllum sjónarmiðum hans um annað.

Stefndi bendir á að er atvik gerðust haustið 2012 hafi stefnandi verið fastráðinn starfsmaður Isavia ohf. Því hafi það staðið honum nær að tilkynna um fyrirætlanir sínar ef hann ætlaði að snúa aftur til fyrri starfa hjá stefnda. Stefndanda hafi verið í lófa lagið að gera slíkt og þá eftir atvikum með fyrirvara um ætlaða óvissu um atvik máls. Þetta hafi stefnandi ekki gert. Þá hafi stefnandi ekki látið stefnda vita um að hann hefði ráðið sig til starfa hjá Isavia ohf. Byggir stefndi á því að með þessu athæfi hafi stefnandi blekk hann til að taka þátt í viðræðum og þreifingum um starfslokagreiðslu. Um þetta atriði vísar hann m.a. til dóms Hæstaréttar frá 18. febrúar 2010, í máli nr. 220/2009.

Stefndi byggir á og áréttar að stefnandi hafi ritað undir fyrirvaralausán fastráðningarsamning sem flugvallarvörður við Isavia ohf. þann 12. október 2011. Að auki hafi stefnandi ritað undi annan fyrirvaralausán fastráðningarsamning við félagið, en þá sem vaktstjóri, þann 29. október 2012. Bendir stefndi á að í síðarnefnda ráðningarsamningnum hafi starfsaldur stefnanda verið talinn frá 1. desember 2011, en að þar hafi að auki verið kveðið á um réttindi og skyldur samningsaðila samkvæmt kjarasamningi Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna og Isavia ohf. Þar sé m.a. kveðið á um gagnkvæman uppsagnarfrest að loknum reynslutíma í þrjá mánuði. Stefndi bendir á að í nefndum ráðningarsamningum sé ekki að finna neinn fyrirvara um að stefnandi geti fyrirvaralaust sagt starfi sínu lausu hjá Isavia ohf. til að hefja störf hjá Slökkviliði Akureyrar. Stefndi andmælir röksemdum stefnanda um að merkingar í nefndum ráðningarsamningum, þar sem hakað hafi verið við reitinn „fastráðning“, séu merkingarlausar. Það sé ósannað og ótrúverðugt. Stefndi byggir á því að upplýsingar um fastráðningu stefnanda hjá Isavia ohf. hafi varðað Slökkviliði Akureyrar mjög miklu, m.a. vegna skipunar á vaktir og fleiri atriða, og geti því slík atriði ekki verið trúnaðarupplýsingar. Þrátt fyrir það hafi stefnandi haldið þessum atriðum leyndum fyrir stefnda.

Stefndi bendir á að í Mannauðsstefnu Akureyrarbæjar, sem samþykkt hafi verið af bæjarstjórn þann 17. mars 2009, segi að starfsmönnum sé skylt að stofna ekki til eigin atvinnurekstrar eða umboðsstarfsemi, og að þeir megi ekki gegna starfi í þjónustu annarra eða ganga í stjórn atvinnufyrirtækis nema með leyfi yfirmanns. Stefndi bendir á að samnings- og lagaákvæði sem þessi séu algeng, en t.a.m. sé kveðið á um sambærilegar skyldur í 20. gr. laga nr. 70, 1996 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Stefndi byggir á því að ekki fari saman að stefnandi geti verið fastráðinn í tvær stöður samtímis.

Stefndi byggir á því að þótt aðilar hafi reynt að komast að samkomulagi um gerð starfslokasamnings hafi stefnda engin skylda borið til að gera slíkan samning. Það hafi þó verið reynt að ósk stefnanda í því skyni að ljúka langvinnum og leiðum deilumálum með samkomulagi og af tillitssemi við hann. Stefndi bendir á að um það leyti sem starfsmenn hans hafi komist að því að stefnandi hafði fastráðið sig til sams konar starfa annars staðar hafi orðið ljóst að starfslokaviðræðurnar voru ekki að skila árangri. Vegna þess hafi stefndi ekki talið rétt og raunar óþarft að gera umræddan samning við stefnda, og þá ekki síst þegar fyrrnefndar upplýsingar voru staðfestar af vinnuveitanda stefnanda, Isavia ohf. Bendir stefndi á að sama hefði gilt varðandi samningaviðræður við þrjá aðra starfsmenn Slökkviliðs

Akureyrar þar sem reynt hafi verið til þrautar að ná samkomulagi um starfslok.

Stefndi byggir á því að með fastráðningu stefnanda hjá Isavia ohf., áður en hinu launalaus leyfi lauk, hafi hann í raun slitið ráðningarsamningi sínum við Slökkvilið Akureyrar. Augljóst sé að stefnandi geti ekki sinnt tveimur störfum í einu, enda sé gert ráð fyrir fullu starfi hjá báðum vinnuveitendum. Þá hafi uppsagnarfrestur stefnanda hjá Isavia ohf. verið þrjú mánuðir.

Stefndi byggir á því að hann hafi ekki tekið neina stjórnvaldsákvörðun í máli stefnanda. Aftur á móti hafi stefnandi sjálfur tekið ákvörðun um fastráðningu hjá öðrum vinnuveitanda. Stefndi hafnar því að hann hafi brotið óskráðar málsmeðferðarreglur stjórnisýsluréttar. Þvert á móti hafi hann reynt að semja um starfslok stefnanda að hans ósk allt þangað til það var ljóst að hann hafði fastráðið sig til annarra starfa í október 2012, en því hafi hann haldið leyndu fyrir stefnda. Og þegar það hafi verið upplýst hafi stefndi gert stefnanda grein fyrir því að hann ætti ekki neina kröfu á hendur honum vegna ráðningarsambands þeirra.

Stefndi áréttar að í ljósi ofangreindra málsatvika hafi honum verið rétt að líta svo á að stefnandi hefði að eigin ósk látið af störfum hjá Slökkviliði Akureyrar og af þeim sökum hefði það ekki verið hann sem bundið hafi enda á ráðningu stefnanda. Þvert á móti hafi stefnandi gert það sjálfur með gjörðum sínum, og rofið ráðningarsamband aðila. Vegna þessa sé stefnda réttmætt að hafna öllum kröfum stefnanda um ógreidd laun.

Stefndi hafnar skaðabótakröfu stefnanda með vísan til sömu raka og hér að framan hafa verið rakin. Byggir stefndi á því að stefnandi hafi ekki sýnt fram á neitt fjárhagslegt tjón sem stefndi geti borið ábyrgð á. Þannig hafi stefnandi farið sjálfviljugur í hið launalaus leyfi, líkt og margir aðrir starfsmenn slökkviliðsins, sem ekki hafi átt á hættu að missa störf sín vegna niðurskurðar. Slíkt úrræði hafi þeim öllum staðið jafnt til boða. Stefndi byggir á því að stefnandi beri sjálfur ábyrgð á þeirri ákvörðun sinni að fastráða sig hjá Isavia ohf. í launalaus leyfi sínu og þar með á þeirri launaskerðingu sem sú ákvörðun kunni að hafa fylgt en sé í raun ósönnuð. Stefndi bendir á, að eins og fram hafi komið í áðurgreindu bréfi slökkviliðsstjóra til starfsmanna slökkviliðsins, hafi þeir starfsmenn sem fóru í hið launalaus leyfi haft val um hvort þeir snéru aftur til vinnu hjá Slökkviliði Akureyrar að leyfum loknum. Stefndi hafi ekki kosið að gera það. Stefndi andmælir því að stefnanda hafi verið settir einhverjir afarkostir í þeim efnunum og andmælir hann jafnframt öllum fullyrðingum um slíkt sem ósönnuðum. Stefndi vísar til þess að röksemdir stefnanda um ætlaða andstöðu gegn honum á vinnustað séu í raun eingöngu byggðar á hans eigin hugmyndum. Stefndi byggir einnig á því að hann geti ekki borið lagalega ábyrgð á því að einhverjar aðgerðir starfsmanna hans hafi verið ólöglegar, en byggir jafnframt á því að stefnandi hafi ekki sannað að slíkt hafi átt sér stað.

Að því er varðar miskabótakröfu bendir stefndi á að í stefnu sé því haldið fram að framkoma fyrrisvarsmanna stefnda gagnvart stefnanda hafi falið í sér ítrekuð tilvik þar sem yfirmenn hjá stefnda hafi gerst sekir um ólöglega meingerð gegn friði, æru og persónu stefnanda og að jafnframt kunni yfirmenn hjá stefnda að hafa brotið gegn 234., 235. eða 236. gr. almennra hegningarlaga, með því að hafa uppi eða bera

út ásakanir um að hann hafi beitt A, fyrrverandi slökkviliðsstjóra, einelti á vinnustað. Stefndi bendir á að í stefnu sé því einnig haldið fram að þar sem aldrei hafi verið hafið stjórnáskýrslumál á grundvelli eineltisásakana gegn honum geti niðurstaða sálfræðiskýrslu, sem unnin hafi verið af utanaðkomandi aðila um málið, ekki verið annað en rógburður og persónuárásir. Stefndi vísar þessum staðhæfingum og málatilbúnaði stefnanda alfarið á bug og bendir á að hann sem atvinnurekandi hafi gripið til aðgerða í samræmi við 7. gr. reglugerðar um aðgerðir gegn einelti á vinnustað nr. 1000, 2004 þegar tilkynning um einelti á vinnustað hafi borist honum. Hafi fyrirtækið Líf og sál sálfræðistofa ehf. verið fengið til að meta stöðuna hjá Slökkviliði Akureyrar. Fyrirtækið sé viðurkennt af Vinnueftirlitinu sem þjónustuaðili og sérfræðingur í vinnuvernd. Og með því að ráða sérfræðinga til starfa til að fara yfir málið hafi stefndi alls ekki framselt vald til einkaaðila, enda sé gerð sérfræðiskýrslu augljóslega ekki stjórnvaldsákvörðun. Stefndi byggir á því að hann hafi því farið að lögum og leitað eftir utanaðkomandi sérfræðiráðgjöf í samræmi við fyrirmæli í fyrrnefndri reglugerð um aðgerðir gegn einelti á vinnustað.

Stefndi byggir á því að umrædd skýrsla Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. hafi ekki verið tilefni til þess að hefja meðferð máls sem kynni að verða lokið með ákvörðun um rétt eða skyldur stefnanda í skilningi 2. mgr. 1. gr. stjórnáskýrslulaga nr. 37, 1993. Nefnd skýrsla hafi því ekki tengst neinu stjórnáskýrslumáli þar sem taka hafi átt, eða tekin hafi verið, stjórnáskýrsluákvörðun. Þar af leiðandi eigi stefnandi ekki rétt á frekari aðgangi að gögnum málsins en hann þegar hafi fengið í hendur samkvæmt ákvæðum stjórnáskýrslulaga.

Stefndi áréttar að viðbrögð hans við tilkynningu um einelti á vinnustað hafi að öllu leyti verið í samræmi við lög og reglur. Hann hafi þannig gripið til aðgerða þegar tilefni hafi verið til, sem ekki hafi verið fyrr en kvörtun um einelti barst honum.

Þá byggir stefndi á að það eitt að stefnandi hafi verið ósáttur við skipulagsbreytingar og framkvæmd þeirra þýði ekki að um meingerð sé að ræða af hálfu þáverandi slökkviliðsstjóra Slökkviliðs Akureyrar eða annarra yfirmanna. Þá áréttar stefndi að stefnandi hafi ekki sýnt fram á að starfsmenn hans hafi tekið einhverjar ólögmetar ákvarðanir sem hafi varðað hann sérstaklega.

Stefndi bendir á að í málinu liggi fyrir tvær skýrslur um einelti sem tengist stefnanda. Í annarri skýrslunni sé komist að þeirri niðurstöðu að stefnandi hafi lagt fyrrnefndan slökkviliðsstjóra í einelti, en í hinnar skýrslunni sé komist að þeirri niðurstöðu að slökkviliðsstjórinn hafi ekki lagt stefnanda í einelti. Stefndi byggir á því að skýrslurnar séu alveg jafngildar, enda séu þær unnar af sérfræðingum, sálfræðingum. Þá sé aðdragandinn að gerð þeirra í raun hinn sami, þ.e. að starfsmaður Slökkviliðs Akureyrar hafi kvartað undan einelti. Og að stefnandi hafi ekki fengið aðgang að öllum gögnum er varði fyrri skýrsluna dragi ekki úr trúverðugleika hennar, enda sé hún unnin af viðurkenndum utanaðkomandi sérfræðingum á sviði vinnuverndar. Niðurstaða seinni skýrslunnar, skýrslu B, hafi verið sú að faglegur ágreiningur og samstarfsörðugleikar hafi verið á milli stefnanda og A.

Stefndi byggir á því að af framlögðum gögnum megi ljóst vera að á vinnustað Slökkviliðs Akureyrar hafi ríkt mikið ósætti. Af niðurstöðum framangreindra skýrslna megi og ráða að milli stefnanda og fyrrnefnds slökkviliðsstjóra hafi verið

miklir samskiptaörðugleikar og megi álykta að á því hafi þeir báðir borið einhverja sök. Um hafi verið að ræða mjög viðkvæmar aðstæður sem erfitt sé fyrir yfirmenn hjá sveitarfélagi að taka á. Stefndi byggir á því að ljóst sé af málsatvikum öllum að ýmsar tilraunir hafi verið gerðar af hálfu stefnda til að bæta úr, allt fram að því að stefnandi hætti störfum hjá stefnda og fékk sér vinnu annars staðar. Af framangreindu sé þó ljóst að ekki hafi verið um ólögmæta meingerð að ræða í garð stefnanda, þannig að ákvæði 26. gr. skaðabótalaga um miskabætur geti komið til álita.

Stefndi byggir á og áréttar að í ljósi ofangreinds sé útilokað að hann geti borið fébótaábyrgð á meintum brotum nafngreindra aðila og þá ekki á háttsemi ótilgreindra starfsmanna sinna og yfirmanna þar sem þau meintu brot hafi fallið langt utan þeirra tilvika sem húsbóndaábyrgð vinnuveitenda nái yfir samkvæmt íslenskum lögum.

Stefndi byggir á því að fjárkröfur stefnanda í málinu séu allar vanreifaðar. Mótmælir hann kröfunum af þeim sökum og krefst sýknu.

Stefndi byggir á því að enginn lagalegur grundvöllur sé fyrir neinni af fjárkröfum stefnanda, og vísar hann til málsástæðna sinna þar um hér að framan. Stefndi mótmælir enn fremur útreikningi stefnanda, bæði forsendum og niðurstöðum, sem ósönnuðum. Stefndi vísar til þess að stefnandi hafi ekki lagt fram matsgerð dómkvadds matsmanns um meint fjártjón sitt og því séu kröfur hans einungis byggðar á lauslegri og lítt rökstuddri skýrslu K, sem sönnunargagni í málinu. Stefndi byggir á því að skýrsla K sé ekki lögfullt sönnunargagn, enda hafi hennar verið aflað einhliða og því án þess að stefnda hafi verið gefinn kostur á að gæta réttar síns. Þá sé skýrslan eingöngu byggð á upplýsingum og forsendum stefnanda og virðist að auki hafa verið unnin á vegum BSRB, stéttarfélags stefnanda, sem ekki geti talist óvilhallur álitsgjafi í málinu. Þessu til stuðnings og sem gagnrök vísar stefndi til framlagðra athugasemda E, starfsmannastjóra Akureyrarbæjar. Í dæmaskyni bendir stefndi á að stefnandi geri í kröfugerð sinni ráð fyrir því að hann muni gegna starfi sínu hjá Slökkviliði Akureyrar til loka starfsævi sinnar. Forsendan sé algjörlega órökstudd þar sem uppsagnarfrestur stefnanda séu þrjú mánuðir og því sé niðurstaðan í raun marklaus. Við flutning vísaði stefndi jafnframt til þess að samkvæmt aðilaskýrslu fyrir dómi hafi stefnandi látið af störfum hjá Isavia ohf. haustið 2013.

Stefndi bendir á að samkvæmt meginreglum einkamálaréttarfars beri aðilar sönnunarbyrði fyrir málsástæðum sínum og kröfum byggðum á þeim. Byggir stefndi á því að stefnandi hafi ekki axlað þá ábyrgð í þessu máli.

Að því er varðar einstaka liði fjárkröfunnar bendir stefndi á að stefnandi hafi ekki verið á launum hjá Slökkviliði Akureyrar eftir 30. nóvember 2011 og að ráðningarsamningur aðila hafi verið á enda runnin ekki síðar en 30. nóvember 2012. Stefndi bendir einnig á að stefnandi virðist ekki draga laun sín hjá Isavia ohf. frá kröfu sinni.

Stefndi byggir á því að skaðabótakrafa stefnanda að fjárhæð 7.779.620 krónur sé hvorki reifuð né rökstudd í stefnu. Þá sé ekki að finna neinar forsendur eða vísan

til sönnunargagna um kröfuna og beri því að sýkna hann af henni. Fyrir dómi vísaði stefndi og til þess, að stefnandi hafi framan af starfað á sama starfsvettvangi og hann hafði áður gert. Vegna þessa alls sé öllum staðhæfingum stefnanda andmælt varðandi fjárkröfur hans í málinu.

Stefndi bendir á að enginn þeirra þriggja starfsmanna sem látið hafi af störfum vegna endurskipulagningar hjá Slökkviliði Akureyrar þann 1. desember 2011 hafi fengið neinar greiðslur hjá stefnda umfram laun sín á starfstímanum, hvorki stefnandi ná aðrir. Allir starfsmennirnir hafi notið sömu kjara. Í því sambandi bendir stefndi á og áréttar að gagnkvæmur uppsagnarfrestur stefnanda hjá slökkviliðinu samkvæmt kjarasamningi séu þrjú mánuðir, en það sé sami frestur og í kjarasamningi stefnanda við Isavia ohf.

Að því er varðar varakröfu stefnanda áréttar stefndi að stefnanda hafi ekki verið sagt upp starfi sínu. Þvert á móti hafi stefnandi slitið ráðningarsambandi sínu við stefnda með því að ráða sig til svipaðra starfa á næsta bæ, þ.e. hjá Isavia ohf. Þessa mikilvægu ákvörðun hafi hann ekki tilkynnt stefnda, en ráðstöfunin hafi gert stefnanda ókleift að gegna áfram föstu starfi hjá stefnda.

Að því er varðar kröfu um miskabætur byggir stefndi á því að vísan stefnanda til 26. gr. skaðabótalaga til stuðnings kröfunni sé haldlaus með öllu, enda sé í lagagreininni kveðið á um bótaskyldu þess sem ábyrgð beri á ólögmati meingerð gegn frelsi, friði, æru eða persónu annars manns. Byggir stefndi á því að af orðunum „sá“ og „annars manns“ í lagaákvæðinu sé ljóst að það eigi við um persónulega bótaskyldu eins manns gagnvart öðrum. Vísar stefndi til þess að ákvæðinu hafi einkum verið beitt þegar maður valdi öðrum manni líkamstjóni af ásetningi eða stórkostlegu gáleysi. Séu algengustu dæmin um slíkt tilkomin vegna líkamsárása, kynferðisbrota og umferðarslysa, vegna ölvunar og ofsaaksturs og að dæmdar miskabætur séu þá oftast á bilinu 200.000 til 800.000 krónur. Fjárhæð miskabótakröfu stefnanda sé því langt úr hófi, enda geti atvik máls þessa ekki gefið tilefni til neinna ályktana um slík brot. Þá geti lögaðili, í þessu tilviki stefndi, Akureyrarbær, ekki borið húsbóndaábyrgð á slíkum brotum starfsmanna sinna samkvæmt nefndri lagagrein skaðabótalaga, þótt sönnuð væri.

Stefndi bendir á að í stefnu séu höfð ýmis meiðandi ummæli og ásanir um refsivert athæfi á hendur starfsmönnum Slökkviliðs Akureyrar sem og starfsmönnum Akureyrarkaupstaðar, stefnda. Byggir stefndi á því að með þessum ummælum séu settar fram ýmsar alvarlegar og meiðandi aðdróttanir sem engu máli skipti fyrir efnislega úrlausn málsins. Ummælin séu óþörf, enda ekki einu sinni leitast við að sanna þær meiðandi staðhæfingar sem þar komi fram. Þau ummæli sem stefndi telji hvað alvarlegust séu eftirfarandi:

A. „Með einelti á vinnustað, valdníðslu yfirmanna stefnanda, ólögmati notkun á stjórnunarheimildum fyrirsvarsmanna stefnda, misvísandi upplýsingaveitu starfsmanna stefnda, meiðyrðum, rógburði, og ólögmetum stjórnvaldsákvörðunum stefnda, hefur stefnanda í raun verið bolað frá störfum án þess að njóta réttar síns samkvæmt ráðningar- og kjarasamningum“. Bls. 19. í stefnu.

B. „Þá er það málsástæða stefnanda að yfirmenn hjá stefnda kunni að hafa brotið gegn 234. gr., 235. gr. og 236. gr. almennra hegningarlaga með því að hafa uppi og bera út ásakanir um að hann hafi beitt [A] einelti á vinnustað“. Bls. 20 í stefnu.

C. „Liggi ekki fyrir fullnægjandi skýringar á athæfi starfsmanna stefnda hvað varðar leynilega gagnaöflun um stefnanda, hlýtur slíkt að vera ólöglegt meingerð gagnvart stefnanda, sbr. 228. gr. almennra hegningarlaga“. Bls. 21 í stefnu.

Stefndi krefst þess að vegna greindra ummæla verði stefnanda og þáverandi umboðsmanni hans, Guðna A. Haraldssyni hæstaréttarlögmanni, gerð réttarfarssekt samkvæmt 1. mgr. 134. gr. laga nr. 91, 1991 um meðferð einkamála. Byggir stefndi á því að lýst ummæli eigi ekki rétt á sér og séu ærumeiðandi fyrir þá sem eigi í hlut og til þess fallin að valda þeim álitshnekki. Þau séu sett fram í stefnu undirritaðri af fyrrnefndum umboðsmanni stefnanda, án tilvitnunarkerkja eða nokkurs fyrirvara. Stefndi staðhæfir að nefndur umboðsmaður stefnanda hafi ekki fallist á að draga þessi mörgu og tilhæfulausu ummæli til baka skriflega og biðjast jafnframt afsökunar á þeim. Um lagarök fyrir þessari kröfu vísar stefndi til e-liðar 1. mgr. 135. gr. laga nr. 91, 1991 og 2. mgr. sömu lagagreinar.

Stefndi andmælir vaxtakröfu stefnanda, sem og dráttarvaxtakröfu, en einnig upphafstíma þeirra.

Stefndi krefst að lokum málskostnaðar úr hendi stefnanda og vísar þar um til 1. mgr. 130. gr. eða 2. mgr. sömu greinar, laga nr. 91, 1991 um meðferð einkamála.

IV.

Við aðalmeðferð málsins gaf stefnandi, X, aðilaskýrslu. Vitnaskýrslur gáfu starfsmenn stefnda, þau L bæjarlögmaður, E starfsmannastjóri og C, bæjartæknifræðingur og yfirmaður Slökkvistöðvarinnar á Akureyri. Einnig gáfu vitnaskýrslur H, slökkviliðsmaður og trúnaðarmaður, I, framkvæmdastjóri Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna, N, starfsmaður sjúkra- og bráðamóttöku Sjúkrahússins á Akureyri og fyrrverandi slökkviliðsmaður, J, umdæmistjóri Isavia ohf. á Norðurlandi, sálfræðingarnir B og G og loks K, hagfræðingur hjá BSRB.

Í máli þessu er ágreiningur með aðilum, stefnanda, X, og stefnda, Akureyrarkaupstað, um starfslok stefnanda hjá Slökkviliði Akureyrar í byrjun desember 2012. Í málatilbúnaði sínum vísa aðilar m.a. til aðdraganda starfslokanna og einstakra atvika á starfsstöð slökkviliðsins á árabílinu 2008 til 2012. Bendir stefndi m.a. á að stefnanda hafi verið veitt eins árs launalaust leyfi með tilteknum skilyrðum, sem ekki hafi verið staðið við af hans hálfu og að hann hafi að auki fastráðið sig til starfa hjá Isavia ohf. Aðila greinir einnig á um tildrög þess að þeir reyndu að ná saman um starfslokasamning stefnanda seinni hluta ársins 2012, en að auki deila þeir um atvik sem varðar kvörtun stefnanda um einelti á vinnustað á

árunum 2008-2011, en fyrir liggur að sú kvörtun kom fyrst fram eftir að yfirmaður stefnanda hafði lagt fram eigin kvörtun um sams konar athæfi í byrjun árs 2012.

Við meðferð málsins hafa aðilar lagt fram fjölda gagna. Eru þar á meðal kjarasamningur Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna (LSS) og Sambands íslenskra sveitarfélaga (SNS), Mannauðsstefna Akureyrarbæjar, ódagsettur ráðningarsamningur stefnanda við Slökkvilið Akureyrar, ráðningarsamningar stefnanda við Isavia ohf., frá 12. október 2011 og 29. október 2012. Einnig liggja fyrir í málinu launaseðlar stefnanda hjá nefndum vinnuveitendum svo og fjöldi bréfa og rafbréfa, sem aðilar sendu sín á milli á nefndu árabili. Þá hafa aðilar lagt fram áðurraktar skýrslur sálfræðinga um einelti á vinnustað. Er annars vegar um að ræða skýrslu vegna kvörtunar fyrrverandi slökkviliðsstjóra Slökkviliðsins á Akureyri, A, frá janúar 2012. Skýrslan var gerð af sérfræðingum Lífs og sálar sálfræðistofu ehf., og er hún dagsett í mars 2012. Hins vegar er um að ræða skýrslu vegna kvörtunar stefnanda í júní 2012, sem gerð var af B sálfræðingi, og er dagsett 20. ágúst sama ár. Skýrslur þessar voru gerðar fyrir forgöngu stefnda, en þær byggjast m.a. á viðtölum sérfræðinganna við stefnanda og A, en einnig á viðræðum þeirra við yfirmenn hjá stefnda, starfsmenn Slökkviliðs Akureyrar og aðra þá aðila sem vel þekktu til aðstæðna.

Stefnandi gerir í máli þessu kröfur um vangoldin laun og laun í uppsagnarfresti. Einnig krefst hann þess að stefndi greiði skaðabætur, þ.e. tjón hans vegna tekjutaps og miska vegna starfsloka. Jafnframt gerir hann kröfu um miskabætur vegna eineltis á vinnustað, eins og nánar er lýst í stefnu. Stefndi hafnar öllum kröfum stefnanda.

Eins og áður er rakið starfaði stefnandi á Slökkvistöðinni á Akureyri, sem slökkviliðs- og sjúkraflutningamaður, frá árinu 1983, en hann var fastráðinn þar árið 1991. Stefndi, sem er m.a. sérmenntaður sem bráðataknir, var skipaður varðstjóri hjá slökkviliðinu í byrjun árs 2005 og starfaði sem slíkur allt þar til hann fór í eins árs launalaust leyfi þann 1. desember 2011. Stefndi starfaði eftir það sem slökkviliðsmaður hjá Isavia ohf. á Akureyrarflugvelli, en samkvæmt aðilaskýrslu lét hann þar af störfum þann 1. september 2013 og hóf þá háskólanám.

Um starfskjör og önnur réttindi stefnanda hjá stefnda fór m.a. eftir fyrrnefndum ráðningarsamningi málsaðila og kjarasamningi Sambands íslenskra sveitarfélaga og Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna frá 15. júlí 2011. Samkvæmt gögnum gildi það sama um starfskjör stefnanda hjá Isavia ohf., sbr. kjarasamning félagsins og nefnds Landssambands frá 1. maí 2012.

Af framlögðum gögnum verður ráðið að ósætti og samstarfsörðugleikar hafi um árabil ríkt á meðal starfsmanna Slökkvistöðvarinnar á Akureyri. Liggur fyrir að ekki varð þar breyting á eftir að forráðamenn Akureyrarbæjar afréðu að ráða einn af starfsmönnum slökkviliðsins, A, sem slökkviliðsstjóra í lok árs 2006. Verður ráðið að tiltölulega fljótlega eftir ráðninguna hafi orðið slík leiðindi á meðal starfsmannanna, ekki síst á meðal varðstjóra, að C byggingartæknifræðingur, sem hafði með málefni slökkviliðsins að gera hjá stefnda, virðist hafa séð sig knúinn til að sitja reglulega fundi með varðstjórnum og yfirmönnum slökkviliðsins, nánar tiltekið á árunum 2008 og 2009. Og þegar þessar ráðstafanir reyndust ekki fullnægjandi afréð stefndi að kalla til, í byrjun árs 2011, D vinnustaðasálfræðing. Af gögnum verður ráðið að starf hans hafi einkum beinst að lausnarmiðuðum

verkefnum og fundum með starfsmönnum slökkviliðsins, þ. á m. með gerð nafnlausrar könnunar á meðal starfsmanna slökkviliðsins, í lok mars 2011, en óumdeilt er að þar kom fram hörð gagnrýni á störf áður nefnds slökkviliðsstjóra, A. Um eiginlega eineltisathugun var hins vegar ekki að ræða, en unnið var úr nefndri könnun í stjórnstöð stefnda, í Ráðhúsinu.

Fyrir liggur að vegna eineltiskvörtunar nefnds slökkviliðsstjóra og síðar sambærilegra kvartana stefnanda og fleiri undirmanna á Slökkvistöðinni á árinu 2012, voru tilkvaddir fyrrnefndir sálfræðingar til að leggja mat á og gera skýrslur um álitaeftnið.

Slökkvistöðin á Akureyri er rekin á ábyrgð stefnda, sbr. 10. gr. laga nr. 75, 2000 um brunavarnir.

Samkvæmt gögnum greip stefndi til skipulagsbreytinga á starfsemi slökkvistöðvarinnar haustið 2009, einkum vegna sparnaðaraðgerða í kjölfar efnahagshrunsins haustið 2008. Var þetta gert að frumkvæði framkvæmdaráðs stefnda. Á meðal þessara aðgerða var, að stefnanda var sagt upp stöðu sinni með uppsagnarbréfi haustið 2009. Hann var síðar endurráðinn, en með breyttri starfslýsingu.

Í skjóli almenns stjórnunarréttar hefur stefndi lögsmætan rétt til að taka ákvarðanir um rekstur slökkviliðs síns, að því tilskildu að farið sé eftir gildandi kjarasamningum og meginreglum stjórnsýsluréttar. Fyrrnefndar skipulagsbreytingar voru gerðar að fyrirlagi yfirmanna hjá stefnda, en þáverandi slökkviliðsstjóra var falið að fylgja þeim eftir, þ. á m. með uppsögnum á ráðningarsamningum starfsmanna, sbr. ákvæði 11.1.4 í kjarasamningi aðila.

Í skýrslu B sálfræðings er það álit látið í ljós að ekki hafi að öllu leyti vel tekist til með skipulagsbreytingarnar, en að óánægja starfsmanna hafi þó sérstaklega komið fram um atriði sem á eftir fylgdu og vörðuðu stjórnunarhætti þáverandi slökkviliðsstjóra.

Í málatilbúnaði stefnanda er því haldið fram að hann hafi sætt einelti af hálfu A slökkviliðsstjóra um árabíl og að hann hafi af þeim sökum, en einnig vegna andrúmslofts á vinnustaðnum og annarra ástæðna, afráðið að þiggja boð vinnuveitanda síns um að fara í eins árs launalaust leyfi frá 1. desember 2011 að telja. Liggur fyrir að mörgum öðrum starfsmönnum slökkviliðsins stóð til boða að taka launalaust leyfi, í allt að átján mánuði, sökum þess að yfirmenn hjá stefnda sáu sig knúna til að segja upp tíu starfsmönnum í kjölfar þess að þá um vorið hafði Isavia ohf. sagt upp þjónustusamningi við Slökkvistöðina á Akureyri um viðbúnaðarþjónustu á Akureyrarflugvelli. Samkvæmt gögnum samþykkti stefnandi tiltekna skilmála vegna leyfisins, en þar á meðal var að hann myndi tilkynna yfirmanni sínum eigi síðar en 1. september 2012 hvort hann myndi koma aftur til starfa á slökkvistöðinni eða ekki. Um forsendu þessa ákvæðis sagði í leyfisbréfinu: „Þetta er mikilvægt svo mögulegt sé að ganga frá starfslokum annars hvors aðilans“.

Óumdeilt er að stefnandi starfaði í hinu launalaus leyfi sínu hjá Isavia ohf.

Af gögnum verður ráðið að stefndi hafi brugðist skjótt við þegar formlegar eineltiskvartanir starfsmanna hans komu fram í ársbyrjun 2012 og þá um vorið, m.a. frá stefnanda og fyrrnefndum slökkviliðsstjóra. Liggja fyrir í málinu ítarlegar skýrslur sálfræðinga um álitaefnið. Og er yfirmenn hjá stefnda höfðu fengið í hendur fyrri eineltisskýrsluna, um ætlað einelti stefnanda og fleiri starfsmanna gagnvart slökkviliðsstjóranum A, var stefnandi boðaður til nokkurra funda um málefnið, í apríl og maí 2012. Að virtum þeim gögnum sem liggja fyrir um efni þessara funda, svo og skýrslum hér fyrir dómi, er það niðurstaða dómsins að um hafi verið að ræða kynningarfundum um þá kosti sem gætu komið til álita eins og málum var komið. Verður lagt til grundvallar að þessir kostir hafi verið þeir helstir, að aðilar gerðu með sér starfslokasamning ellegar að stefnandi yrði samkvæmt málsmeðferðarreglum stjórnarsýslulaga nr. 37, 1993, að undangengnum andmælarétti, eftir atvikum áminntur og/eða færður til í starfi, allt að því tilskildu að endanleg rannsókn leiddi í ljós að hann hefði gerst sekur um einelti gagnvart slökkviliðsstjóranum. Er í þessu viðfangi til þess að líta að samkvæmt skýrslum yfirmanna hjá stefnda virðist það ekki hafa komið til álita, yrði það niðurstaða rannsóknar að stefnandi hefði gerst sekur um eineltið, að hann tæki þátt í varðstjórafundum ásamt þáverandi slökkviliðsstjóra.

Að ofangreindu virtu er það niðurstaða dómsins að nefnd kynning yfirmannanna hjá stefnda á umsögnum þeirra sérfræðinga, sem hann hafði kallað til, en einnig upplýsingar þeirra um mögulega málsmeðferð, teljist ekki til stjórnvaldsákvörðunar í skilningi 2. mgr. 1. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37, 1993. Þá eru viðbrögð stefnda, og þar á meðal að kalla til utanaðkomandi ráðgjafa, að áliti dómsins í samræmi við 7. gr. reglugerðar nr. 1000, 2004 um aðgerðir gegn einelti á vinnustað. Er málsástæðum stefnanda að þessu leyti því hafnað.

Fyrir liggur í málinu að stefnandi afréð, eftir að hafa ráðfært sig við framkvæmdastjóra stéttarfélags síns, að ganga til viðræðna við stefnda um starfslok sín hjá Slökkvistöðinni á Akureyri. Hófst þær viðræður seinni hluta júnímánaðar 2012 og skiptust aðilar eftir það ítrekað á samningsdrögum. Samkvæmt áðurröktum gögnum var það ákvörðun yfirmanns hjá stefnda, bæjarlögmanns, seinni hluta ágústmánaðar, að hinkra við eða gera hlé á starfslokaviðræðunum þar til umsögn sérfræðings vegna eineltiskvörtunar stefnanda og fleiri starfsmanna lægi fyrir. Og er það gerðist, í lok septembermánaðar sama ár, sendi stefndi stefnanda ný drög að starfslokasamningi. Af gögnum verður ráðið að aðilar hafi síðast verið í samskiptum um starfslokasamninginn í lok október 2012.

Eins og áður er fram komið starfaði stefnandi í hinu launalausá eins árs leyfi sínu frá slökkviliði stefnda hjá Isavia ohf. á Akureyrarflugvelli. Ágreiningslaust er að stefnandi gerði stefnda ekki grein fyrir efni þeirra ráðningarsamninga sem hann gerði við félagið, og þar á meðal um að þar var kveðið á um fastráðningu hans. Samkvæmt gögnum lýsti C, yfirmaður hjá stefnda og Slökkvistöðvarinnar á Akureyri, því yfir í tölvupósti til stefnanda, þann 16. nóvember 2012, að viðræður aðila um starfslokasamninginn væru á enda runnar, og áréttaði hann þá afstöðu á fundi þeirra 26. nóvember það ár. Nefndur yfirmaður lýsti því enn fremur yfir í tölvupósti til stefnanda í lok nóvember 2012 að „litið væri svo á“ að stefnandi væri ekki lengur starfsmaður hjá Slökkviliðinu á Akureyri. Liggur fyrir að forsendan fyrir þessari afstöðu yfirmannsins var að hann hafði í tölvupósti frá J, yfirmanni hjá Isavia ohf., fengið upplýsingar um að í ráðningarsamningi stefnanda við félagið

væri ákvæði um fastráðningu og að það væri gjörningur sem fæli í sér ígildi uppsagnar af hans hálfu. Er þannig á því byggt af hálfu stefnda að með gerð nefndra samninga, með lýstu ákvæði, hafi stefnandi slitið ráðningarsambandi sínu við Slökkvistöðina á Akureyri. Samkvæmt skýrslum fyrir dómi fór stefnandi fram á það við C, er vinnuframlagi hans var hafnað við komu hans á starfsstöð slökkvistöðvarinnar í byrjun desember 2012, að hann fengi rökstuðning fyrir þeirri ákvörðun, sbr. ákvæði 11.1.6.1 í kjarasamningi aðila. Óumdeilt er að stefndi varð ekki við því.

Fyrir dómi staðhæfði vitnið J, umdæmisstjóri Isavia ohf. á Norðurlandi, að ráðningarsamningur stefnanda við félagið hefði ekki staðið því í vegi að hann gæti sinnt vinnuskyldu sinni gagnvart stefnda. Vísaði vitnið til þess að það hefði verið upplýst um samskipti málsaðila, stefnanda og stefnda, og þar á meðal um starfslokaviðræður þeirra, en einnig um lok þeirra. Vitnið staðhæfði að ef til þess hefði komið að stefnandi hefði farið til fyrri starfa sinna hjá Slökkviliðinu á Akureyri hefði Isavia ohf. ráðið annan starfsmann í hans stað án eftirmála.

Samkvæmt framansögðu verður lagt til grundvallar að stefnanda hafi, þrátt fyrir ráðningarsamband sitt við Isavia ohf. og fyrrgreint ákvæði um fastráðningu í samningi þeirra, í reynd verið kleift að gegna vinnuskyldu sinni hjá stefnda.

Ágreiningslaust er að stefnandi lýsti því ítrekað yfir við yfirmann hjá stefnda, eftir að starfslokaviðræður aðila höfðu runnið út í sandinn seinni hluta nóvembermánaðar 2012, sbr. m.a. vætti C fyrir dómi, að ætlan hans væri að koma aftur til starfa á Slökkvistöðinni á Akureyri og að vilji hans stæði til þess að sinna þar vinnuskyldu sinni að afloknu hinu launalausaleysi. Liggur fyrir að stefnandi stóð við orð sín og mætti til starfa á starfsstöð slökkviliðsins í byrjun desember 2012, en að stefndi hafnaði þá vinnuframlagi hans.

Í kafla 11 í fyrrnefndum kjarasamningi aðila er m.a. kveðið á um uppsögn vinnuveitanda á ráðningarsamningi. Ákvæðið hljóðar svo: „Gagnkvæmur uppsagnarfrestur er þrjú mánuðir. ... Óheimilt er að segja starfsmanni upp án málefnalegra ástæðna. Uppsögn skal vera skrifleg og miðast við mánaðarmót. Óski starfsmaður þess skal veita honum skriflegan rökstuðning.“

Þá er í nefndum kafla kjarasamningsins kveðið á um áminningu til starfsmanns, en einnig um fyrirvaralaus brottvikningu úr starfi. Um þetta segir nánar í ákvæðum 1.6.2 og 1.6.2:

„Starfsmanni skal víkja úr starfi fyrirvaralaust verði hann uppvís að grófu broti í starfi enda valdi viðvera hans á vinnustað áframhaldandi skaða fyrir starfsemina, aðra starfsmenn eða viðskiptavini. Fulltrúa stéttarfélags starfsmanns skal veittur kostur á að kynna sér slík mál áður en ákvörðun er tekin.“

Við þær aðstæður þegar frávikning úr starfi er til skoðunar þarf að gæta að andmælarétti starfsmanns áður en endanleg ákvörðun er tekin. Á meðan á slíkri málsmeðferð stendur er heimilt að afþakka vinnuframlag starfsmanns en starfsmaður heldur þó launum sínum.

Ef starfsmaður hefur sýnt í starfi sínu óstundvísni eða aðra vanrækslu, óhlýðni við löglegt boð eða bann yfirmanns síns, vankunnáttu eða óvandvirkni í starfi, hefur

ekki náð fullnægjandi árangri í starfi, hefur verið ölvæður að starfi eða framkoma hans eða athafnir í því þykja að öðru leyti ósæmilegar, óhæfilegar eða ósamrýmanlegar starfinu skal vinnuveitandi veita honum skriflega áminningu.

Vinnuveitandi skal gefa starfsmanni kost á að tjá sig um meintar ávirðingar áður en ákvörðun um áminningu er tekin. Starfsmaður á rétt á því að tjá sig um tilefni áminningar í viðurvist trúnaðarmanns. Vinnuveitandi skal kynna honum þann rétt.

Áminning skal vera skrifleg. Í áminningu skal tilgreina tilefni hennar og þá afleiðingu að bæti starfsmaður ekki ráð sitt verði honum sagt upp. Ber að veita starfsmanni tíma og tækifæri til þess að bæta ráð sitt áður en gripið er til uppsagnar.

Ekki er skylt að veita starfsmanni áminningu og kost á að tjá sig um ástæður uppsagnar áður en hún tekur gildi, ef tilefni uppsagnar er ekki rakið til starfsmannsins sjálfs, s.s. vegna hagræðingar í rekstri stofnunar eða fyrirtækis. Ekki er þó skylt að veita áminningu ef uppsögn má rekja til ástæðna sem raktar eru í 3.-5. mgr. gr. 11.1.6.1.

Vinnuveitandi skal upplýsa starfsmann um rétt hans til að leita aðstoðar trúnaðarmanns og/eða stéttarfélags í tengslum við meðferð mála samkvæmt þessari grein.“

Eins og áður er rakið starfaði stefnandi í hinu launalaus leyfi sínu hjá Isavia ohf. á Akureyrarflugvelli. Að virtum áðurröktum tölvupóstsamskiptum stefnanda og yfirmanna hjá stefnda, en einnig í ljósi vættis áðurnefnds C fyrir dómi, er vafalaust að stefnda var fullkunnugt um starf stefnanda hjá Isavia ohf. Stefndi gerði engar athugasemdir við stefnanda vegna þessa og hefur því tilvísun hans, að áliti dómsins, til fyrrnefndar Mannauðsstefnu Akureyrarbæjar ekki þýðingu eins og málum og samskiptum aðila var háttáð á því tímabili sem hér um ræðir.

Þegar ofangreint er virt í heild verður fallist á með stefnanda að stefndi hafi við ákvörðun sína um starfslok stefnanda í byrjun desember 2012 ekki gætt að réttindum hans samkvæmt áðurröktu ákvæði í kjarasamningi. Var þannig ekki gætt að andmælarétti stefnanda áður en ákvörðun var tekin um að hafna vinnuframlagi hans. Að auki þykir stefndi í ljósi þess sem hér að framan var rakið heldur ekki hafa kannað málsatvik nægjanlega líkt og honum var skylt, sbr. ákvæði 10. og 13. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37, 1993. Að áliti dómsins gat yfirsjón stefnanda um að senda ekki formlega tilkynningu þremur mánuðum fyrir lok leyfisins, ekki veitt stefnda, eins og atvikum var háttáð, tilefni til svo harkalegra úrræða sem raun varð á. Virðast önnur og vægari úrræði af hálfu stefnda hafa verið nærtækari, en fyrir liggur að stefnanda hafði á löngum starfsferli hjá Slökkvistöðinni á Akureyri aldrei verið veitt áminning eða viðvörðun.

Að ofangreindu virtu verður fallist á með stefnanda að stefndi hafi fyrirvaralaust rift ráðningarsamningi aðila með því að hafna vinnuframlagi hans er hann kom til starfa á starfsstöð Slökkvistöðvarinnar á Akureyri í byrjun desember 2012. Með þeirri háttsemi, sem telst til stjórnvaldsákvörðunar, fór stefndi gegn ákvæðum kjarasamnings, en braut einnig gegn meðalhófsreglu 12. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37, 1993. Með þessu bakaði stefndi sér skaðabótaábyrgð gagnvart stefnanda eftir almennum reglum.

Í ljósi andmæla stefnda er við mat á fjárhæð bóta hafnað þeim röksemdum stefnanda að bætur eigi að byggjast á útreikningi á ævitekjum eða álíka kröfugerð líkt og hann vísar til í stefnu.

Í ljósi dómafordæma Hæstaréttar Íslands, t.d. í málum nr. 175/2005, nr. 128/2010 og nr. 528/2013, ber að ákvarða bætur til handa stefnanda að álitum. Að því leyti ber m.a. að líta til þess að stefnandi var 49 ára er atvik gerðust, að hann hafði verið ráðinn ótímabundið hjá stefnda með gagnkvæmum þriggja mánaða uppsagnarfresti, en mátti að óbreyttu gera ráð fyrir að fá að gegna starfi sínu sem sérhæfður starfsmaður áfram. Að þessu virtu, en einnig með hliðsjón af áðurgreindum upplýsingum um launakjör stefnanda hjá stefnda og að hann hélt áfram starfi sínu hjá Isavia ohf. í nokkurn tíma, sbr. framlagða launaseðla, en einnig að virtum andmælum stefnda og atvikum að öðru leyti, þykja bæturnar hæfilega ákveðnar að álitum 1.500.000 krónur.

Krafa stefnanda um dráttarvexti af dæmdri fjárhæð verður tekin til greina en upphaf þeirra skal miðast við þingfestingardag, 12. september 2013.

Framgangur stefnda við riftun á ráðningarsamningi aðila fól að mati dómsins í sér brot á ákvæðum stjórnarsýslulaga og kjarasamnings eins og að ofan var rakið. Var framgangan meiðandi í garð stefnanda og fól í sér ólögmæta meingerð gagnvart honum. Verður af þessum sökum fallist á kröfu stefnanda um miskabætur, sbr. b-lið 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga nr. 26, 1993. Þykja þær eftir atvikum hæfilega ákvarðaðar 500.000 krónur.

Í máli þessu krefst stefnandi bóta úr hendi stefnda vegna tjóns sem hann kveðst hafa orðið fyrir vegna eineltis á vinnustað, valdniðslu yfirmanna stefnanda, ólögmætrar notkunar á stjórnunarheimildum fyrirsvarsmanna stefnda, misvísandi upplýsingaveitu starfsmanna stefnda, meiðyrða, rógburðar og ólögmætra stjórnvaldsákvarðana. Byggir stefnandi á því að með þessum hætti hafi stefndi í raun bolað honum frá störfum án þess að hann fengi notið réttar síns samkvæmt ráðningar- og kjarasamningum. Stefnandi byggir nánar á því að hegðun tiltekinna starfsmanna stefnda, sbr. málsatvik hér að framan, hafi verið ámælisverð, meiðandi, óábyrg og til þess fallin að baka honum tjón. Stefnandi hafi þannig ekki komið í veg fyrir að yfirmenn hans, einkum A, þáverandi slökkviliðsstjóri, brytu gegn honum ítrekað yfir margra ára tímabil og þannig vanrækt skyldur sínar samkvæmt lögum nr. 46, 1980 og fyrrnefndri reglugerð nr. 1000, 2004, um að bjóða upp á öruggt vinnuumhverfi og mannsæmandi starfsskilyrði.

Stefndi andmælir, eins og hér að framan hefur verið rakið, öllum málsástæðum stefnanda að þessu leyti.

Í þessu viðfangi er til þess að líta að samkvæmt 1. mgr. 50. gr. laga nr. 91, 1991 um meðferð einkamála hafa staðhæfingar málsaðila um atvik máls ekki sönnunargildi fyrir dómi, nema um sé að ræða atriði sem honum er óhagstætt.

Samkvæmt 38. gr. laga nr. 46, 1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum setur ráðherra nánari reglur, að fenginni umsögn stjórnar Vinnueftirlits ríkisins, um hvaða kröfur skuli uppfylltar varðandi skipulag, tilhögun og framkvæmd vinnu, svo sem um aðgerðir gegn einelti á vinnustöðum, sbr. staflíð e í greininni.

Í 3. gr. reglugerðar nr. 1000, 2004 um aðgerðir gegn einelti á vinnustað, sem sett var með stoð í nefndu lagaákvæði, er einelti skilgreint þannig:

„Ámælisverð eða siendurtekin ótilhlýðileg háttsemi, þ.e. athöfn eða hegðun sem er til þess fallin að niðurlægja, gera lítið úr, móðga, særa, mismuna eða ógna og valda vanlíðan hjá þeim sem hún beinist að. ... Hér er ekki átt við skoðanaágreining eða hagsmunarárekstur sem kann að rísa á vinnustað milli stjórnanda og starfsmanns eða tveggja eða fleiri starfsmanna enda sé skoðanaágreiningur eða hagsmunarárekstur hvorki viðvarandi eða endurtekinn kerfisbundið.“

Af hálfu stefnanda er um röksemdir einkum vísað til áðurrakinnar eineltisskýrslu B sálfræðings.

Eins og áður er rakið er það niðurstaða nefnds sálfræðings að áður tiltekin tilvik og háttsemi þáverandi slökkviliðsstjóra, A, gagnvart stefnanda falli ekki undir fyrrgreinda skilgreiningu á einelti á vinnustað í skilningi laga nr. 46, 1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og nefndrar reglugerðar. Á hinn bóginn er staðhæft að viðhorf og framganga A að því er varðaði sjúkraflutningaskóla og sjúkraflug, sem stefnandi hafði einbeitt sér að, hafi valdið honum vanlíðan, en einnig tilteknir stjórnunarhættir slökkviliðsstjórans.

Samkvæmt gögnum var auk ofangreindra atriða ágreiningur með stefnanda og Þorbirni slökkviliðsstjóra um málefni Slökkviliðsins á Akureyri. Verður helst ráðið að þar hafi verið um faglegan skoðanaágreining þeirra að ræða.

Í eineltisskýrslu B er staðhæft að starfsmenn slökkviliðsins hafi vakið athygli yfirmanna hjá stefnda á því erfiða ástandi sem ríkti á Slökkvistöðinni á Akureyri og þá ekki síst vegna stjórnunarháttá og vinnubragða slökkviliðsstjórans. Fyrir liggur að yfirstjórn stefnda brást við þessum ábendingum á árunum 2008 og 2009 með þeim hætti að sá yfirmaður sem hafði með málefni slökkviliðsins að gera sat fundi með varðstjórnum og öðrum yfirmönnum liðsins. Þá kvaddi yfirstjórn stefnda til, í byrjun árs 2011, vinnusálfræðing í þeim tilgangi m.a. að leita lausna á samskiptavandamálum starfsmanna slökkviliðsins. Loks liggur fyrir að yfirstjórn stefnda brást skjótt við er stefnandi bar fram formlega kvörtun um einelti á vinnustað vorið 2012, en skömmu áður hafði það sama gilt er nefndur slökkviliðsstjóri hafði lagt fram álíka kvörtun.

Af margnefndri skýrslu B verður ráðið að samstarfserfiðleikar, á því tímabili sem hér um ræðir, á árunum 2008 til 2012, hafi einkum stafað af margra ára ósiðum í samskiptum starfsmanna á Slökkvistöðinni á Akureyri. Því til viðbótar hafi bæst fyrnefndir stjórnunarhættir nefnds slökkviliðsstjóra. Einnig hafi fleira komið til,

m.a. sparnaðaraðgerðir og skipulagsbreytingar af hálfu stefnda, vegna hallærisins í kjölfar efnahagshrunsins haustið 2008.

Fyrir liggur að málefni nefnds sjúkraflutningaskóla, en einnig sjúkraflugið, er ekki á meðal lögbundinna verkefna Slökkvistöðvarinnar á Akureyri.

Það er mat dómsins að virtum áðurröktum eineltisskýrslum, þar sem m.a. er rakin frásögn stefnanda, en einnig að virtum öðrum gögnum, andmælum stefnda og lýstum viðbrögðum yfirstjórnar stefnda, að ekki hafi verið um vanrækslu af hálfu stefnda að ræða á skyldum sínum sem vinnuveitanda eins og atvikum var háttað í tilfelli stefnanda eða að athafnaleysi hans hafi verið saknæmt í skilningi skaðabótaréttar.

Af hálfu stefnanda er á því byggt að auk ofangreindra atriða hafi stefndi, m.a. með ákvörðunum yfirmanna sinna, gert ítrekaðar tilraunir til að koma honum úr starfi. Einnig byggir hann á því að kynning stefnda á ætluðu einelti hans gagnvart slökkviliðsstjóra vorið 2012 og það að hann hafi í kjölfarið verið knúinn til starfslokaviðræðna séu sjálfstæð brot stefnda gegn friði hans, æru og persónu, auk annarra atriða sem hann vísar til í stefnu.

Að virtum áðurnefndum stjórnunarrétti stefnda sem vinnuveitanda, en einnig í ljósi þeirra tilmæla sem sett voru fram í eineltisskýrslu Lífs og sálar sálfræðistofu ehf. um kynningu og sáttaumleitani og í ljósi þess að um trúnaðarbréf var að ræða, er það niðurstaða dómsins að stefndi hafi ekki farið út fyrir eðlileg viðbrögð, sbr. ákvæði 7. gr. reglugerðar nr. 1000, 2004. Þá hefur stefnandi að virtum andmælum stefnda og efni áðurrakinnar eineltisskýrslu B, að áliti dómsins ekki fært fyrir því rök að skipulagsbreytingar og uppsögn hans síðari hluta árs 2009, en einnig við starfslokaviðræður aðila á árinu 2012 eða um önnur þau atriði sem hann tiltekur í stefnu, umfram það sem áður hefur verið lýst, falli undir einelti í skilningi nefndrar reglugerðar eða að háttsemi stefnda eða yfirmanna hans hafi miðað að því að koma honum með ólögum hætti úr starfi.

Að öllu ofangreindu virtu og röksemdum stefnda er málsástæðum stefnanda og fullyrðingum að þessu leyti hafnað. Er stefndi því sýknaður af kröfum stefnanda um miskabætur að því er varðar einelti á vinnustað.

Af hálfu stefnda er þess krafist í greinargerð, líkt og við flutning, að stefnanda og þáverandi lögmanni hans verði ákveðin sekt vegna nánar tilgreindra ummæla í stefnu, líkt og hér að framan var lýst. Um lagarök fyrir þessari kröfu vísar stefndi til e-liðar 1. mgr. 135. gr. laga nr. 91, 1991 og 2. mgr. sömu lagagreinar.

Af hálfu stefnanda var við flutning þessum sjónarmiðum andmælt.

Samkvæmt nefndum lagaákvæðum má ákveða sekt á hendur aðila máls og umboðsmanni hans fyrir ósæmileg skrif sem höfð eru uppi, m.a. um gagnaðila eða aðra menn, sem þá renna í ríkissjóð.

Telja verður framangreind ummæli í stefnu ámælisverð, en ekki þykja efni til þess að beita nefnda aðila réttarfarssektum.

Samkvæmt öllu framangreindu verður stefndi dæmdur til að greiða stefnanda 2.000.000 króna með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38, 2001 um vexti og verðtryggingu frá 12. september 2013.

Með vísan til 3. mgr. 130 gr. laga um meðferð einkamála ber stefnda að greiða stefnanda 1.000.000 krónur í málskostnað og er þá tekið tillit til virðisaukaskatts. Við ákvörðun málskostnaðar er m.a. tekið tillit til þess að samhliða þessu máli er rekið sambærilegt dómsmál annars fyrirverandi starfsmanns gegn stefnda.

Af hálfu stefnanda flutti málið Garðar Steinn Ólafsson hdl. en af hálfu stefnda flutti málið Vilhjálmur H. Vilhjálmsson hrl.

Ólafur Ólafsson héraðsdómari kveður upp dóminn.

D Ó M S O R Ð.

Stefndi, Akureyrarkaupstaður, greiði stefnanda, X, 2.000.000 króna með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38, 2001 um vexti og verðtryggingu frá 12. september 2013 til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 1.000.000 krónur í málskostnað.